

För ett jämlikt Trollhättan – utmaningar och möjliga vägar framåt

Uppdaterat statistikavschnitt 2021

Trollhättans Stad

Trollhättans skillnader i livsvillkor och hälsa

Den här rapporten innehåller en uppdatering av kapitel 3 i Trollhättans Stads rapport "För ett jämlikt Trollhättan – utmaningar och möjliga vägar framåt" från 2017. Den visar på olika faktorer som indikerar på utveckling och skillnader i livsvillkor och hälsa mellan olika grupper och stadsdelar i Trollhättan. Vi belyser både skillnader mellan män och kvinnor och mellan olika områden i Trollhättan. Genom att kontinuerligt följa sociala indikatorer kan vi följa utvecklingen noggrant och bättre planera för en socialt hållbar stad.

I Trollhättan är den socioekonomiska resursfördelningen ojämnt fördelad över staden. Det innebär att personer med olika typer av resurser bor i olika områden. I materialet kan vi se tre typer av områden:

- Socioekonomiskt starka områden
- Socioekonomiskt svaga områden
- Socioekonomiskt neutrala områden som representerar Trollhättans befolkning väl utifrån ett snitt

Detta betyder att Trollhättan är socioekonomiskt och etniskt segregerat. Personer med hög utbildning, svensk bakgrund, arbete och starka ekonomiska resurser bor i hög utsträckning nära varandra och fördelat över vissa områden där äganderätt eller bostadsrätt är den vanligaste bostadsformen. Personer med kortare utbildning, utländsk bakgrund, arbetssökande och med svagare ekonomiska resurser bor ofta nära varandra i andra områden där hyresrätt är den vanligaste boendeformen. I vissa områden finns en större socioekonomisk och etnisk variation som bättre representerar befolkningssammansättningen i hela Trollhättan.

De socioekonomiska resurserna påverkar individens förutsättningar när det gäller till exempel uppväxtvillkor, ett gott vuxenliv och åldrande med livskvalitet. Personer i socioekonomiskt starka områden tenderar även att i högre utsträckning delta i allmänna val jämfört med personer i socioekonomiskt svaga områden. Ett ojämnt demokratiskt deltagande påverkar förutsättningarna till ett aktivt inflytande och deltagande i samhällsutvecklingen.

Geografiska skillnader – lyckoparadoxen och grannskapseffekter

4 Statistik är ingen absolut sanning och kan innebära felaktiga eller ofullständiga tolkningar. Det är därför viktigt att belysa att inte hela bilden visas när vi tittar på geografiska skillnader i kommunen. Nedan beskriver vi lyckoparadoxen och grannskapseffekter som kan vara värdefullt att tänka på när vi försöker tolka, analysera och förstå statistik.

Lyckoparadoxen

Ofta är det så att individer i socioekonomiskt svagare områden förbättrar sin sociala position och förbättrar sin hälsa över tid. Dock innebär ibland dessa förbättrade förutsättningar även att individen flyttar från området. Den positiva utveckling som sker på individnivå blir därför inte statistiskt synlig på områdesnivå och de individuella positiva effekterna kommer inte till områdets nytta. Detta samband brukar kallas för "lyckoparadoxen", och syftar till att belysa den individuella lyckan som ställs emot områdets olycka när personer med förbättrade förutsättningar flyttar ifrån området.

I Trollhättan sker ett stort antal in- och utflyttningar i socioekonomiskt svaga stadsdelar som domineras av hyreslägenheter. Dessa stadsdelar har även en hög befolkningsandel jämfört med andra stadsdelar och ligger i nära anslutning till varandra rent geografiskt. Flyttningar sker i högre utsträckning till eller från närliggande stadsdel med liknande eller något bättre förutsättningar. Flyttningar till eller från

stadsdelar med starkare förutsättningar och längre geografiskt avstånd sker, men mer sällan. Att flytta till ett område med helt andra förutsättningar skulle därmed kunna innebära en längre process med flera flyttar.

Det är möjligt att Covid-19 kommer att påverka flyttmönster framöver då pandemin haft effekter på flera sociala faktorer. Till exempel har vissa branscher varit mer påverkade av de restriktioner som pandemin inneburit. I många av dessa branscher arbetar en majoritet personer som är utrikes födda och som inte har fast anställning. Det kan i sin tur påverka dessa yrkesgruppers ekonomiska förutsättningar. Hushållets ekonomi påverkar i hög grad möjligheten att kunna välja var och hur en vill bo och därmed kan flyttmönstren komma att förändras när de ekonomiska förutsättningarna gör det.¹

"Individer i socioekonomiskt svagare områden förbättrar sin sociala position och förbättrar sin hälsa över tid"

Grannskapseffekter

Forskning om grannskapseffekter visar att boendeomgivningen kan ha betydelse för individens sociala utfall, eller för individens sociala möjligheter. Det kan till exempel handla om att boende i socioekonomiskt utsatta områden har sämre livsmöjligheter gällande skola, utbildningsnivå, hälsa och levnadsvanor samt arbete. I Sverige är dessa effekter mindre jämfört med länder som har en högre socioekonomisk polarisering, och till exempel kan föräldrars sociala status motverka att negativa grannskapseffekter uppstår för barn i socioekonomiskt utsatta områden.² Omgivningsfaktorer kan också handla om tillgången till sociala nätverk med stark förankring i till exempel arbetslivet.

När vi tolkar statistik är det viktigt att förstå hur grannskapseffekter och omgivningens förutsättningar kan påverka individens livschanser. Dessa chanser och möjligheter som är till nytta för individen blir mer koncentrerade i socioekonomiskt starka områden, samtidigt som dessa chanser och möjligheter kan utebli i socioekonomiskt utsatta områden när personer med förbättrade förutsättningar flyttar.

¹ Andersson, R. & Holmqvist, E. (2019)

² Andersson, R. & Holmqvist, E. (2019)

Innehållsförteckning

<i>Trollhättans skillnader i livsvillkor och hälsa</i>	3
<i>Geografiska skillnader - lyckoparadoxen och grannskapseffekter</i>	4
<i>Medellivslängd</i>	6
<i>Självskattad hälsa</i>	8
<i>Ohälsotal</i>	10
<i>Utbildningsnivå</i>	12
<i>Arbetslöshet</i>	14
<i>Ekonomiska förutsättningar</i>	16
<i>Barnperspektiv</i>	21
<i>Barns boendemiljö</i>	22
<i>Förskola, fritidshem och skola</i>	26
<i>Förskola som förebyggande och främjande</i>	28
<i>Skolsegregation i Trollhättan</i>	30
<i>Utbildning och Covid-19</i>	32
<i>Ungas drogvanor</i>	33
<i>Valdeltagande</i>	38
<i>Våld</i>	39
<i>Våld i nära relationer</i>	40
<i>Hedersrelaterat våld och förtryck</i>	41
<i>Sexuellt våld</i>	42
<i>Ungdomars utsatthet för våld</i>	43
<i>Våld och Covid-19</i>	44
<i>Säkerhet och Trygghet</i>	46
<i>Referenslista</i>	50

Medellivslängd

Förväntad medellivslängd

Skulle vi bara titta på ett enda mått som säger mest om de varierande förutsättningarna så är det den förväntade medellivslängden. Det totala måttet på hälsa beskrivs ofta genom den förväntade medellivslängden vid födseln och kan sägas summera de sociala bestämningsfaktorerna, tillsammans med levnadsvanorna. Generellt sett blir vi allt äldre; den förväntade medellivslängden ökar i världen, i Sverige och i Trollhättan.

Medellivslängd Trollhättan

I Trollhättan varierar den förväntade medellivslängden stort mellan olika delar av staden, vilket visar på hur de olika förutsättningarna och socioekonomiska skillnaderna resulterar i stora konsekvenser för livskvaliteten.

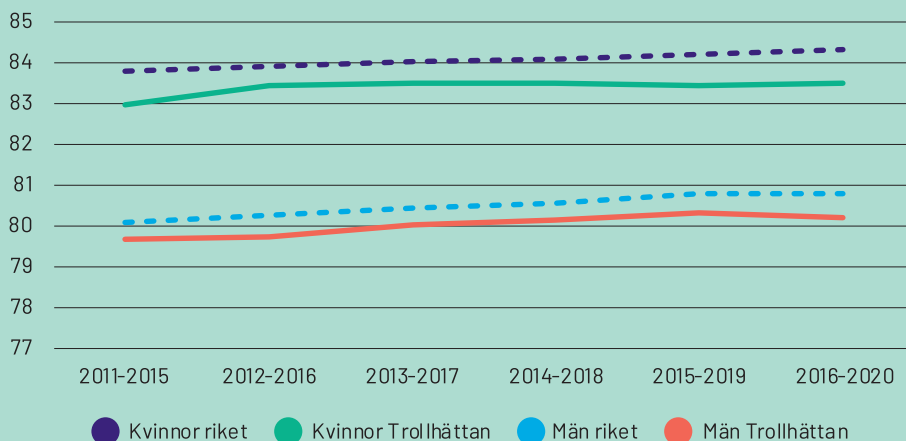
Kvinnornas medellivslängd är fortfarande längre än männens, men skillnaderna har under senare år minskat; dock är det nödvändigt att studera utvecklingen över längre tid för att kunna dra några egentliga slutsatser. För Trollhät-

tans kvinnor skiljer det 7,5 år mellan områdena med den högsta och lägsta medellivslängden; bland män är skillnaden nästan åtta år. Det är en ökning av skillnaderna för båda könen jämfört med tidigare mätning där ökningen är störst för kvinnorna. Bland kvinnorna har medellivslängden sjunkit i Sylte/Lextorp över tid medan den ökat i flera områden.

Det är också tydligt att andra hälsofaktorer varierar kraftigt i kommunen; arbetslöshet, utbildningsnivå och självskattad hälsa. Denna obalans visar på stora hälsoskillnader bland de sociala bestämningsfaktorerna.

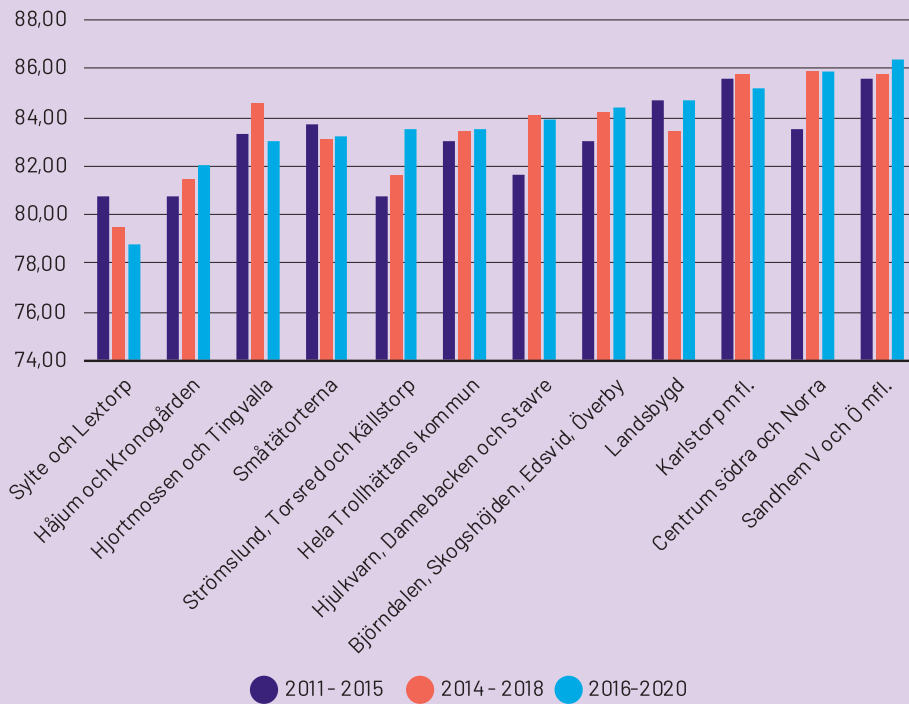
Vi vet ännu inte vad pandemins effekter kommer att innebära på sikt för den förväntade medellivslängden men med stor sannolikhet kommer den att påverkas. Inte bara genom ökad dödlighet på grund av pandemin utan även genom påverkan på faktorer som har sin grund i de sociala bestämningsfaktorerna.

Förväntad medellivslängd Trollhättan

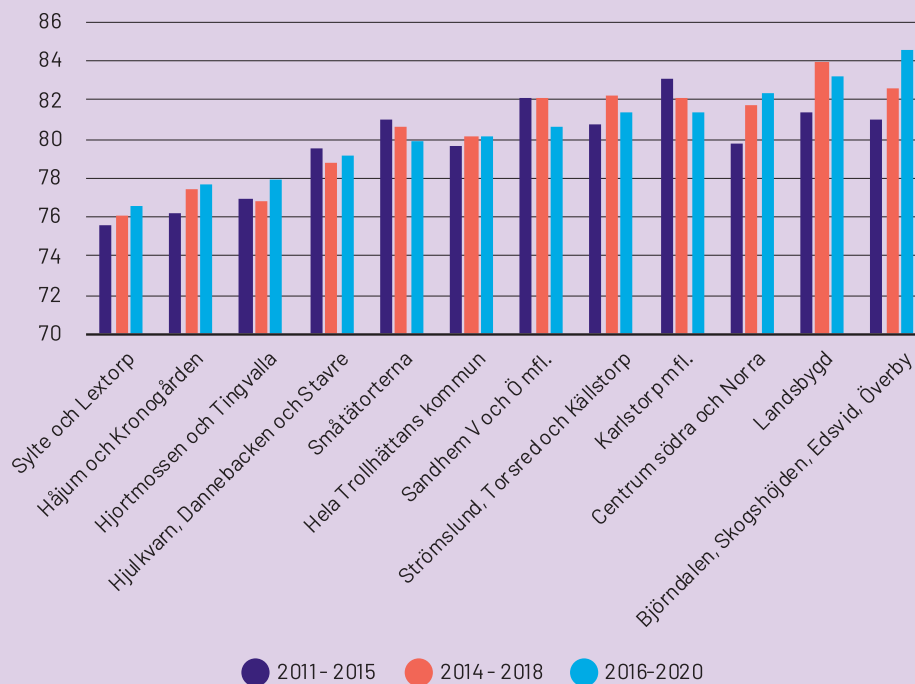
Diagrammet visar den förväntade medellivslängden (år) fördelat på kvinnor och män i Trollhättan jämfört med kvinnor och män i riket mellan åren 2011-2020.

Medellivslängd Trollhättans kvinnor

Diagrammet visar förväntad medellivslängd (år) för kvinnor i olika områden i Trollhättan mellan 2011-2020.

Medellivslängd Trollhättans män

Diagrammet visar förväntad medellivslängd (år) för män i olika områden i Trollhättan mellan 2011-2020.

Självskattad hälsa

Självskattad hälsa riket

När svenska folket i den nationella folkhälsoenkäten får besvara frågan om hur de själva skulle beskriva sin hälsa svarar de flesta "bra eller mycket bra". Måttet har visats kunna förutsäga en persons framtida hälsa, både fysiskt och psykiskt. Det är i högre utsträckning män än kvinnor som uppfattar sin egen hälsa som god. År 2020 uppgav 73 procent av befolkningen 16-84 år att de har en bra eller mycket bra hälsa. Andelen var högre bland män än bland kvinnor, och högre bland yngre jämfört med äldre.

En mängd olika faktorer kan påverka den självskattade hälsan. Bland annat kan nämnas socioekonomisk status, bostadsområde, graden av socialt och emotionellt stöd och stress. Även vissa minoritetsgrupper samt hbtq-personer uppger oftare en sämre självskattad hälsa, jämfört med befolkningen som helhet.¹

Självskattad hälsa Trollhättan

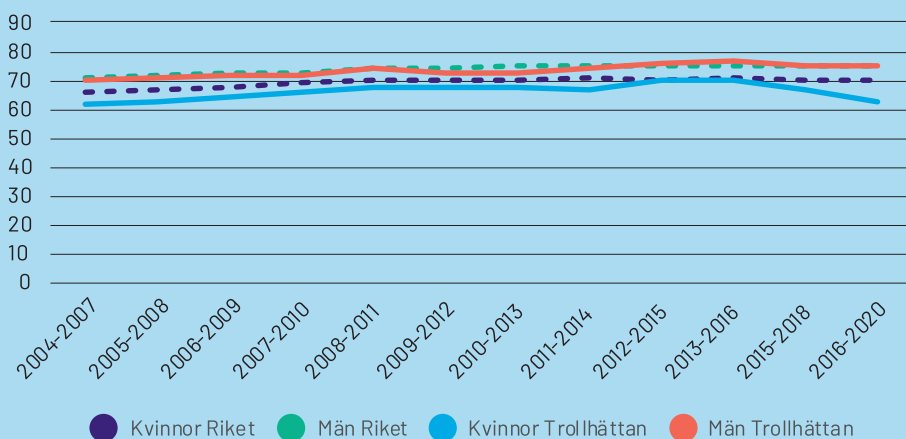
Kvinnor i Trollhättan uppger i lägre grad sin hälsa som bra/mycket bra i jämförelse med riket. Utvecklingen visar också att allt färre upplever sin egen hälsa som dålig. Dock syns en tendens till att fler män i Trollhättan anger sin hälsa som dålig senaste åren.

Tyvärr kan vi inte redovisa dessa uppgifter på områdesnivå i Trollhättan, så hur skillnaderna ser ut geografiskt har vi låg kunskap om. Diagrammen visar självskattad hälsa i Trollhättan jämfört med riket.

¹ Folkhälsomyndigheten

"Kvinnor i Trollhättan uppger i lägre grad sin hälsa som bra/mycket bra i jämförelse med riket"

Självrapporterad hälsa: Bra eller Mycket bra

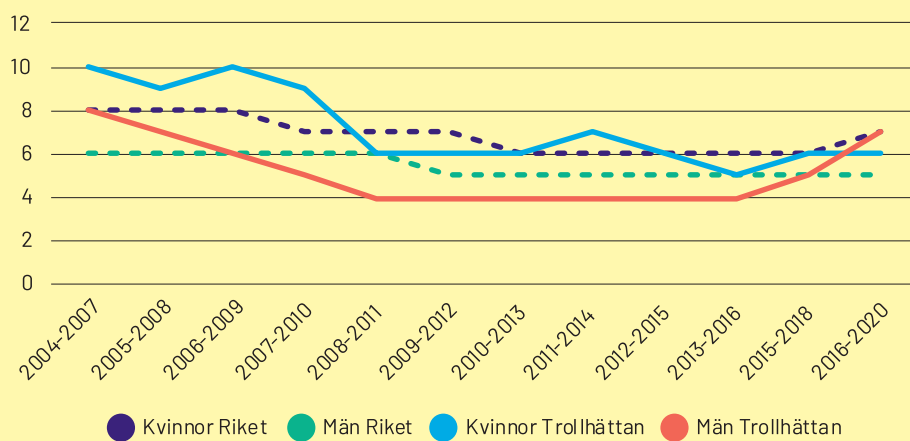

Diagrammet visar andel (%) kvinnor och män i Trollhättan och riket som uppger sin hälsa som "bra" eller "mycket bra" mellan åren 2004-2020.

Självrapporterad hälsa: Dålig eller Mycket dålig

Diagrammet visar andel (%) kvinnor och män i Trollhättan och riket som uppger sin hälsa som "dålig" eller "mycket dålig" mellan åren 2004-2020.

Ohälsotal

Ohälsotalen är antalet utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning (före år 2003 förtidspension och sjukbidrag) från socialförsäkringen per försäkrad.¹

Covid-19-pandemin har satt fokus på att även smittsamma sjukdomar med ett snabbt sjukdomsförlopp drabbar ojämnt. Effekterna av pandemin kan komma att förstärka ojämlikheten i förutsättningarna för hälsa, genom exempelvis permitteringar, arbetslöshet och försämrade försörjningsmöjligheter vilket i sin tur kan komma att påverka ohälsotal på lång sikt. Kortsiktigt syns också att personer med vissa yrken, exempelvis yrken som inte kan utföras på distans eller som innebär många kontakter, däribland vård- och omsorgsyrken har en högre risk för att insjukna i covid-19.² Även detta har påverkan på framtida ohälsotal.

10

Ohälsotal i Trollhättan och riket

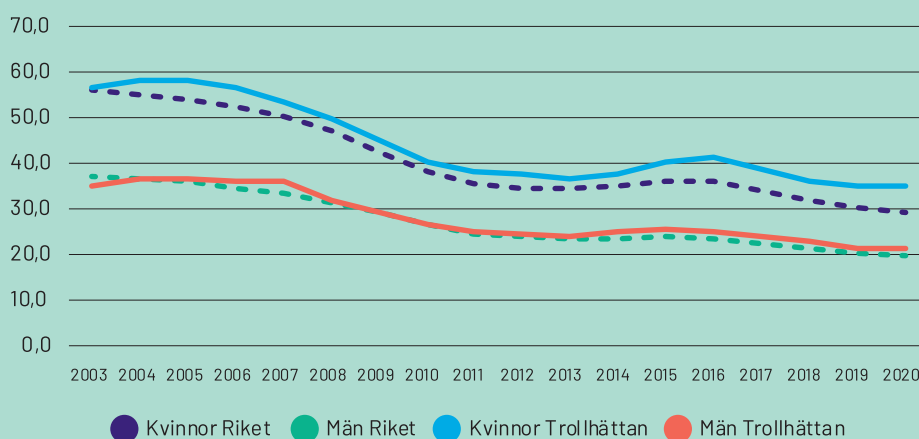
Utvecklingen visar att antalet ohälsodagar minskar både i riket och i Trollhättan men skillnaderna mellan kvinnor och män kvarstår. Det finns också tydliga skillnader mellan välfärdsområden i Trollhättan men även här syns en generell minskning i samtliga välfärdsområden över tid. Huruvida minskningen är faktisk eller kopplas till förändringar i sjukförsäkringssystemet är oklart. Tydligt är dock att det finns stora skillnader, både mellan kön och mellan bostadsområden.

¹ SCB, 2021

² Folkhälsomyndigheten

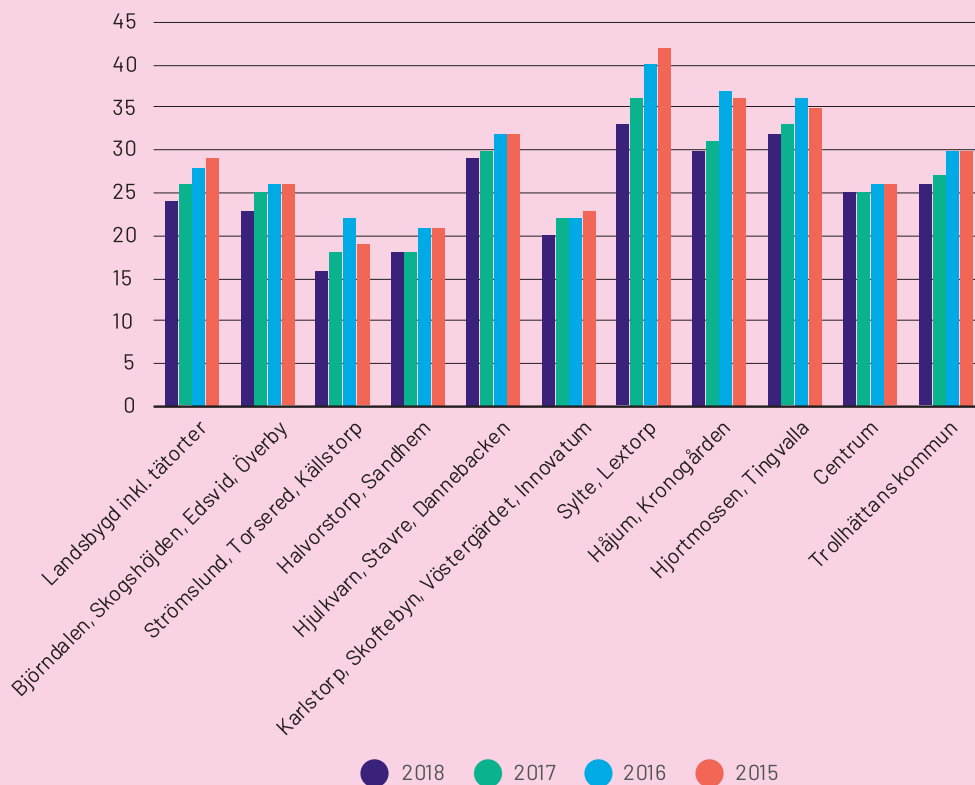
”Utvecklingen visar att antalet ohälsodagar minskar både i riket och i Trollhättan”

Antal ohälsodagar/person och år

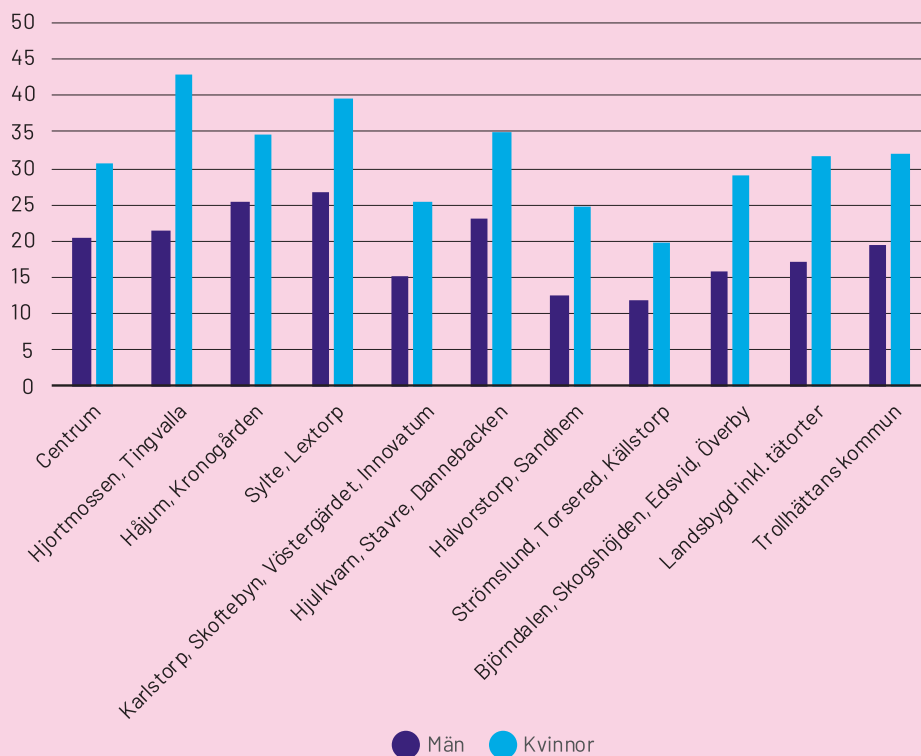
Diagrammet visar ohälsotal utifrån antal ohälsodagar hos kvinnor och män i åldrarna 20-64 år i Trollhättan och riket mellan 2003-2020.

Antal ohälsodagar per välfärdsområde

Diagrammet visar ohälsotal i olika delar av Trollhättan mellan 2015-2018.

Antal ohälsodagar 2018 per område, könsuppdelad

Diagrammet visar 2018 års ohälsotal fördelat på kvinnor och män i olika delar av Trollhättan.

Utbildningsnivå

”Den höjda utbildningsnivån i befolkningen är sannolikt den enskilt viktigaste förklaringen till den ökade medellivslängden i landet under senare år. Bakom detta ligger ett komplext mönster av orsaker som förklarar sambandet mellan social position och hälsa.”¹

12

Utbildningsnivå och sociala förutsättningar

En av de viktigaste sociala bestämningsfaktorerna som har stor inverkan på övriga hälsofaktorer är utbildningsnivån. Personer med högst förgymnasial utbildningsnivå har en lägre medellivslängd och en högre dödlighet i alla de vanligaste dödsorsakerna, än personer med eftergymnasial utbildningsnivå, utom vad gäller bröstcancer. Även läkemedels- och narkotikarelaterad dödlighet och dödlighet enligt alkoholindex var högre i denna grupp, samt avlidna i suicid. Vidare är spädbarnsdödlighet vanligare bland barn vars föräldrar har högst förgymnasial utbildningsnivå. Samma mönster kan ses för olika former av sjuklighet och välbefinnande. Utbildningsnivån kan även relateras till benägenhet att delta i allmänna val, möjligheter på arbets- och bostadsmarknaden samt ekonomiska förutsättningar.

Trollhättan jämfört med riket

I Trollhättan har utbildningsnivån historiskt varit låg jämfört med riket, med ett näringsliv främst inriktat mot tillverkningsindustrin. Där har ett tydligt skifte nu skett, i takt med att mer kunskapsintensiva näringar som kräver högre utbildningsnivå än tidigare blivit mer framträdande i kommunen. Befolkningens omställning till denna efterfrågan på arbetsmarknaden har

inte hunnit med i samma takt.

Utbildningsnivån ökar dock för varje år och kan bidra till att stärka invånarnas möjligheter. Sedan 2008 är Högskolan Väst lokaliserad i Trollhättan vilket har ökat tillgängligheten till högre studier.

Det är framför allt bland kvinnor som andelen med eftergymnasial utbildning ökat, även om andelen män med eftergymnasial utbildning också ökar. Klyftan mellan män och kvinnors utbildningsnivå har ökat sedan 2002, och samma trend ses på riksnivå. Både kvinnor och män i Trollhättan har över tid kommit närmare riksnivån.

Pandemins långsiktiga påverkan på utbildning är ännu svårt att se. Under 2020 ökade dock antalet sökande till högskoleutbildningar och fler examinerades jämfört med 2019. Främst är det unga personer som nyligen avslutat gymnasiet som står för ökningen, vilket till viss del kan förklaras med en osäker arbetsmarknad.²

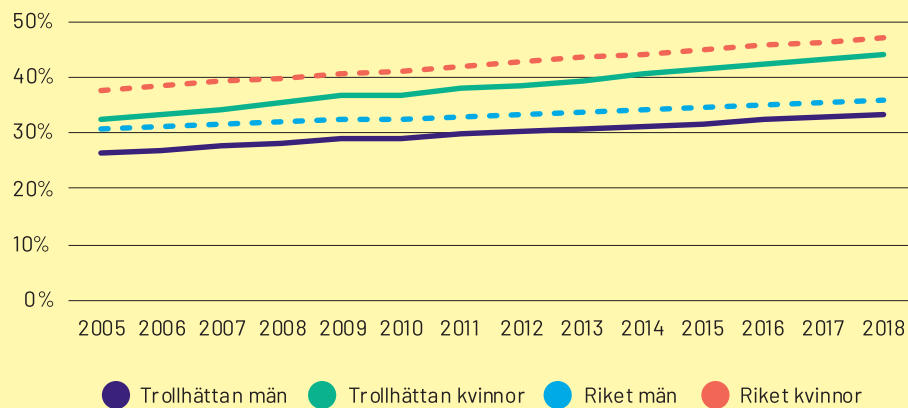
Utbildningsnivå inom Trollhättan

Det syns stora skillnader över utbildningsnivån i kommunen. Andelen med eftergymnasial utbildning är mer än dubbelt så hög i Björndalen och Torsred än på Sylte, Lextorp och Kronogården. Utbildningsnivån ökar dock i de flesta delar av staden, med undantag för norra centrum och en del av landsbygdsorterna.

¹ Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö (2013)

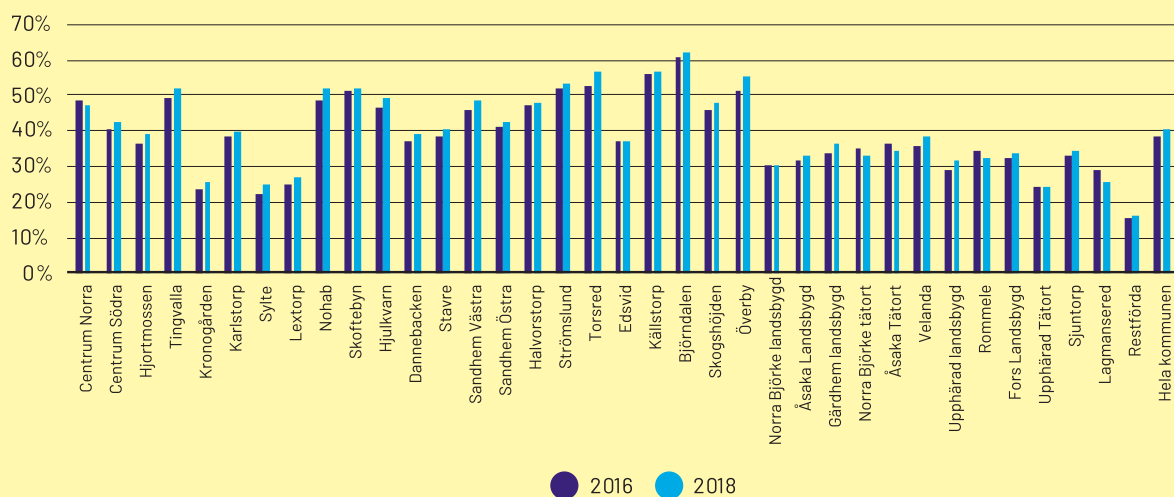
² Universitetskanslersämbetets pandemiuppdrag

Andel av befolkningen 20-64 år med eftergymnasial utbildning 2000-2018 efter kön

Diagrammet visar utbildningsnivå (%) fördelat på kvinnor och män i Trollhättan och i riket mellan åren 2005-2018.

Utbildningsnivå per delområde

Diagrammet visar andelen (%) med eftergymnasial utbildning i åldrarna 25-64 år, fördelat över olika delar av Trollhättan mellan 2016-2018.

Arbetslöshet

Att ha ett arbete är en avgörande faktor för människors livssituation. Det ger inte bara en ekonomisk inkomst, utan skapar också ett mervärde i vardagen där man kan uppleva meningsfullhet och känna sig behövd. Att ha ett arbete är starkt kopplat till hälsa och välbefinnande.

14

Arbetslöshet i Trollhättan och riket

Trollhättans strukturella arbetslöshet har historiskt legat högre än riket i genomsnitt, och gör så även nu. När Saab gick i definitiv konkurs år 2011 steg arbetslösheten i kommunen så att den var bland de högsta nivåerna i landet. Sedan dess har den sjunkit och är nu i den nivå som den var innan Saab-krisen.

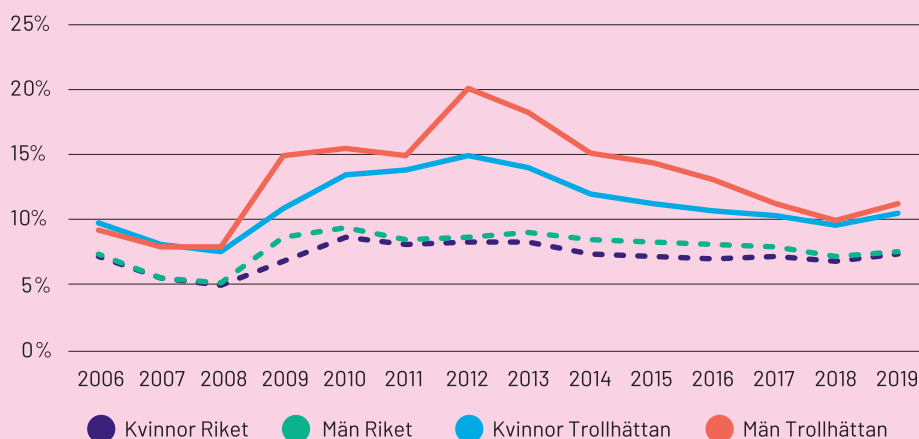
Det är också så att arbetslösheten är ojämnt fördelad mellan stadens olika delar. I Trollhättans södra områden är arbetslösheten högst, där 21 % står utanför den ordinarie arbetsmark-

naden. I Torsred/Strömslund är motsvarande siffra endast 3 %. Skillnaden är alltså 18 procentenheter. Arbetslösheten har sedan 2015 minskat i alla stadsdelar.

Ungdomsarbetslöshet

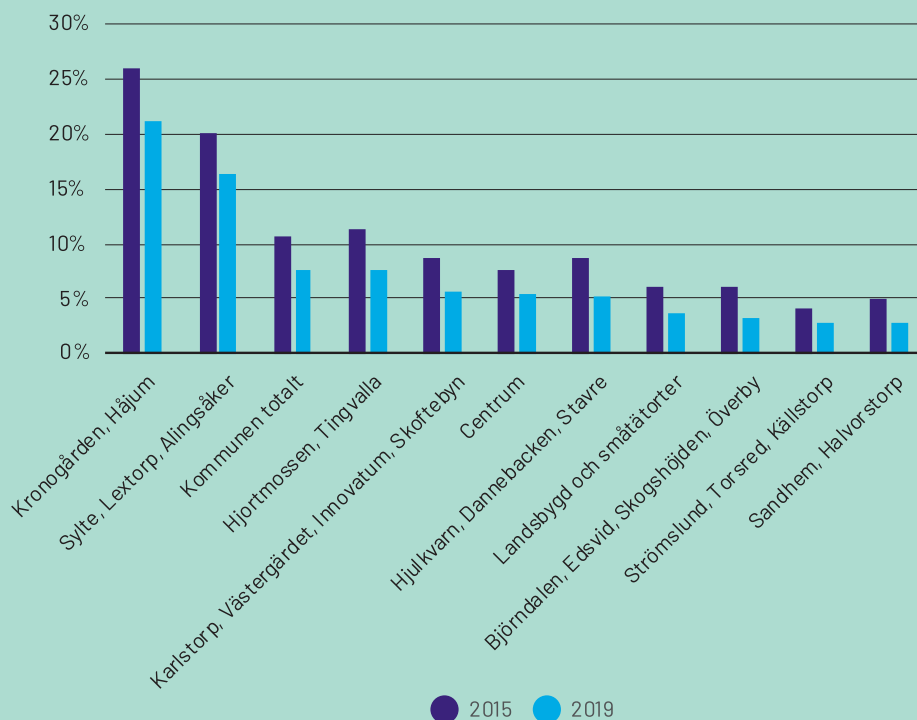
Ungdomsarbetslösheten har också legat högt i Trollhättan i förhållande till riket. Även där är arbetslösheten högst i de södra områdena Sylte Lextorp med 15% och lägst i Sandhem Halvors-torp med 3%. Sedan 2015 har även ungdomsarbetslösheten sjunkit i alla stadsdelar. Minskningen syns överallt men skillnaderna mellan områdena består – som mest 12 procentenheter. Det framkommer också stora skillnader mellan könen i alla åldersgrupper men särskilt i ungdomsgruppen 18-24 år där män i större omfattning är arbetslösa, nämligen 19,7% mot 13,3% för kvinnor (januari 2021).

Andel arbetslösa öppet och i åtgärd 2006-2019

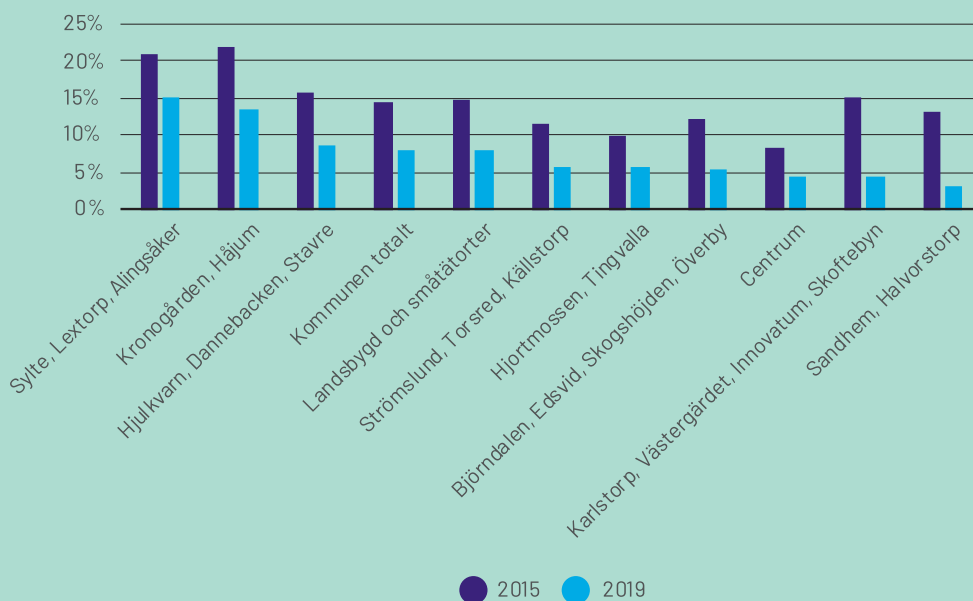
Diagrammet visar andel (%) arbetslösa öppet och i åtgärd hos kvinnor och män i Trollhättan och riket mellan 2006-2019.

Andel 18-64 år utanför ordinarie arbetsmarknad

Diagrammet visar andel (%) personer mellan 18-64 år utanför ordinarie arbetsmarknad i olika områden i Trollhättan 2015 och 2019.

Andel ungdomar utanför ordinarie arbetsmarknad

Diagrammet visar andel personer 18-24 utanför ordinarie arbetsmarknad i olika områden i Trollhättan mellan 2015 och 2019.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna påverkar den sociala positionen i hög utsträckning. Ju högre inkomst du har, desto större möjlighet har du att påverka ditt liv. Det ökar bland annat valmöjligheten gällande bostadsform och bostadsområde, och för barn och unga ökar det möjligheterna till en aktiv fritid.

Internationella jämförelser

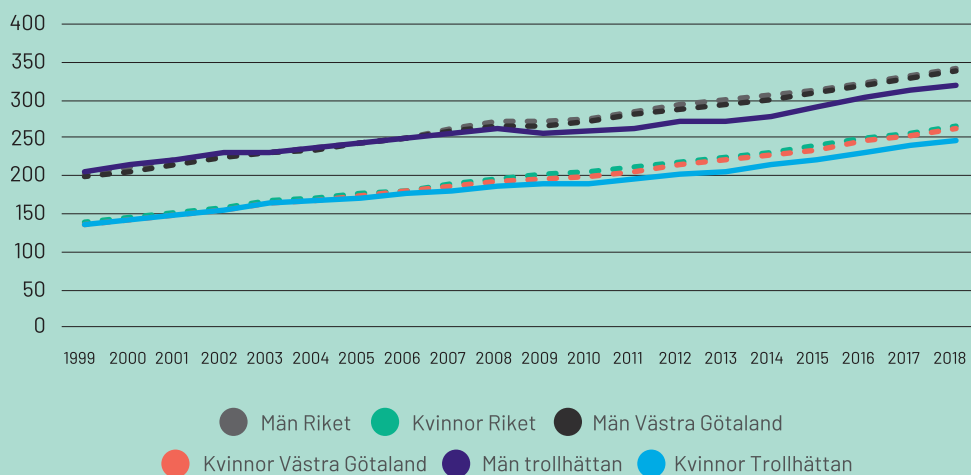
I Sverige har vi historiskt sett haft bland de minsta inkomstklyftorna, men skillnaderna ökar snabbare i Sverige än i många andra länder, enligt OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development). OECD anser att det är problematiskt att inkomstskillnader mäts på olika sätt och att det försvårar den allmänna debatten om skillnaderna ökar eller minskar. Organisationen menar dock att oavsett mätning kvarstår faktum att över tid har de ekonomiska klyftorna inom OECD-länderna ökat, om än lite

men fortfarande signifikant och märkbart för respektive land.¹ I en OECD-rapport² om Sveriges ekonomi från mars 2019 var inkomstklyftorna i Sverige de högsta i Norden. I relation till övriga OECD-länder utanför Norden är inkomstklyftorna dock fortsatt låga och välfärden hög. Den ekonomiska välfärden ökar generellt i Sverige samtidigt som klyftorna ökar på grund av kraftigt ökade kapitalinkomster.

Varför spelar denna inkomstspridning roll? Forskning visar att ju större inkomstspridning, desto sämre är allas hälsa – oberoende av inkomst. Vid internationella jämförelser har länder med mindre inkomstspridning visat på bättre hälsa, jämfört med länder med stor inkomstspridning. Vissa inkomstskillnader, inom gränser för vad som kan uppfattas som rimliga, kan medföra positiva effekter, medan stora inkomstskillnader på strukturell nivå kan leda till sämre hälsa i samhället.³ Stora inkomstskillnader påverkar

16

Medelinkomst (tkr) per år för kvinnor och män 16 år och äldre

Diagrammet visar medelinkomst (tkr) per år för kvinnor och män 16 år och äldre i Trollhättan, Västra Götalandsregionen och riket mellan åren 1999–2018.

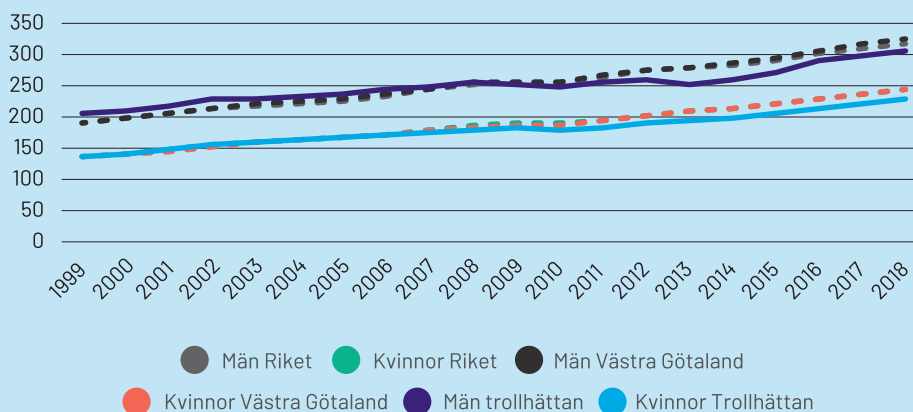
även valmöjligheter att välja var och hur en vill bo, barns förutsättningar för att nå goda studie- resultat samt möjlighet till fritids- och kulturaktiviteter. Även metastudier av forskning kring olika sociala indikatorer och deras påverkan på individ- och samhällsnivå visar att ju större ekonomiska ojämlikheter inom ett land desto högre påverkan på bland annat folkhälsa, våld och kriminalitet.⁴

- 1 Göteborgs Stad, Skillnader i livsvillkor och hälsa
- 2 OECD (2019)
- 3 Marmot (2008)
- 4 Wilkinson, R. Pickett, K. (2011)

“Forskning visar att ju större inkomstspridning, desto sämre är allas hälsa – oberoende av inkomst”

Medianinkomst (tkr) per år för kvinnor och män 16 år och äldre

Diagrammet visar medianinkomst (tkr) per år för kvinnor och män 16 år och äldre i Trollhättan, Västra Götalandsregionen och riket mellan 1999-2018.

Medelinkomst, medianinkomst och disponibel inkomst

För att jämföra ekonomiska förutsättningar i Trollhättan med riket redovisar vi medelinkomst och medianinkomst fördelat på kvinnor och män och i jämförelse med Västra Götalandsregionen och riket. Medelinkomst visar vad en person i ett område har i genomsnittlig inkomst genom lön. Medianinkomst är den mittersta inkomsten räknat i storleksordning från lägsta till högsta i ett område. Medianinkomsten redovisar därmed inkomstnivån utan att extremt höga och låga inkomster har förändrat genomsnittet. En jämförelse mellan de båda talen visar att medianinkomsten är lägre än medelinkomsten; den senare kan därför antas blivit högre på grund av inkomstökning bland höginkomsttagare.

För jämförelser mellan stadsdelar i Trollhättan redovisar vi de ekonomiska förutsättningarna på två olika sätt; genom medelinkomst per hushåll samt genom disponibel inkomst per hushåll utifrån båda måtten medel- och medianinkomst. Den disponibla medel- och medianinkomsten tar hänsyn till hushållets sammansättning och räknar även in andra inkomster utöver lön, till exempel ekonomiskt bistånd.

Jämförelser mellan kvinnor och män i Trollhättan, Västra Götalandsregionen och riket

En förutsättning för att kunna uppnå ett jämställt samhälle är att män och kvinnor har samma möjligheter att klara sig i livet ekonomiskt. Det är dock tydligt att kvinnor i Sverige och Trollhättan fortfarande tjänar mindre än männen. År 2000 var medelinkomsten för män i Trollhättan 72 600 kr högre än för kvinnor, vilket var en skillnad på ca 31 %. År 2018 var medelinkomsten för män 74 300 kr högre än för kvinnor, vilket är en

skillnad på ca 24 %. Både kvinnors och mäns medelinkomst i Trollhättan har fram till ca 2008 legat i nivå med riket och därefter sjunkit något, bland annat på grund av nedläggningen av SAAB.

Ekonomiska förutsättningar inom Trollhättan - medelinkomst

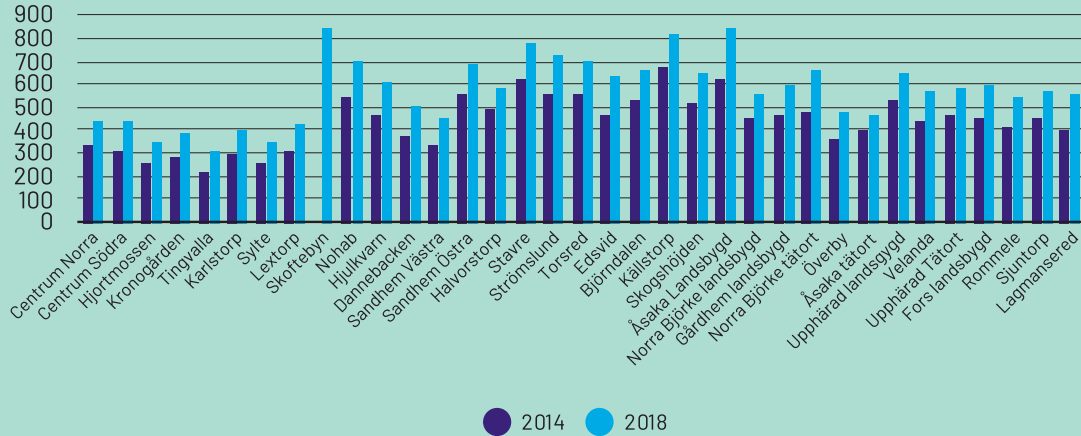
Medelinkomsterna i Trollhättan ökar i alla stadsdelar, men skillnaderna är fortsatt stora. I Krongården är medelinkomsten 301 800 kr och i Nohab 840 500. Mellan 2014–2018 har medelinkomsten i Krongården ökat från 211 800 kr till 301 800 kr, vilket är ca 30 % och från 700 500 till 840 500 kr i Nohab under samma period, vilket är ca 17 %. Eftersom inkomsterna skiljer sig mycket åt i dessa stadsdelar blir den procentuella ökningen relativt stor när det handlar om lägre inkomster jämfört med högre. Den reella ökningen är däremot högre i till exempel området Nohab.

Ekonomiska förutsättningar inom Trollhättan - disponibel medel- och medianinkomst

Det finns också stora skillnader i hushållens disponibla inkomster mellan olika stadsdelar. Den disponibla medianinkomsten i Krongården är mindre än hälften av densamma i Nohab och Björndalen där den är högst. Den disponibla medianinkomsten per konsumtionsenhet¹ i Krongården är 151 000 kronor och i Nohab är den 391 000.

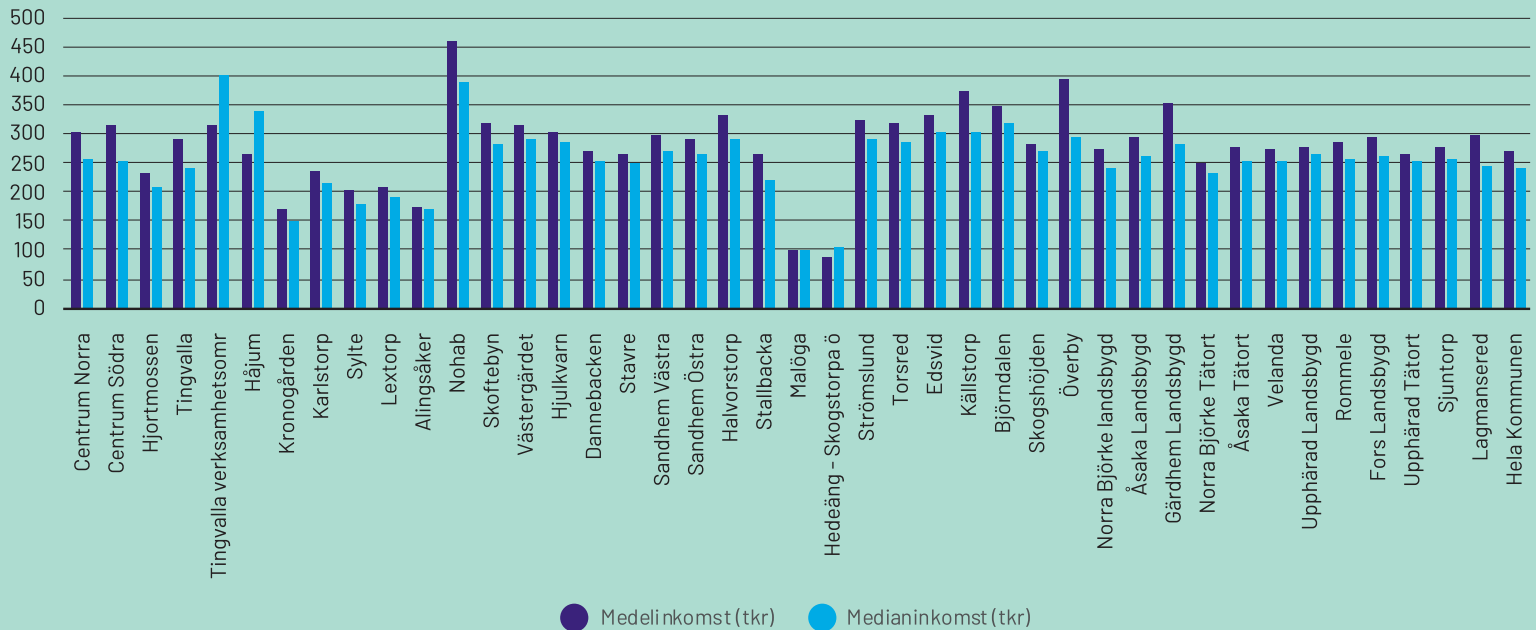
¹ Konsumtionsenhetsskalan används för att kunna jämföra disponibel inkomst mellan olika hushållstyper. Konsumtionen är relaterad till hushållets sammansättning, till exempel om det finns barn i hushållet. Beräkningarna i konsumtionsenhetsskalan innefattar utgifter för normal försörjning. Läs mer hos SCB "Att jämföra inkomster för hushåll".

Medelinkomst (tkr) per hushåll på områdesnivå

Diagrammet visar medelinkomst (tkr) per hushåll i olika stadsdelar i Trollhättan mellan åren 2014–2018.

Disponibel inkomst 2018 (median+medel) på områdesnivå

Diagrammet visar disponibel medel- och medianinkomst per hushåll (tkr) i olika stadsdelar i Trollhättan år 2018.

FUTURE
LEADER

Barnperspektiv

2020 blev barnkonventionen lag i Sverige. Det innebär att barnperspektivet och barns perspektiv kommer att utvecklas och bli än tydligare i alla stadens uppdrag och verksamheter över tid. Barnkonventionen utgörs av 54 artiklar,¹ varav fyra räknas som grundprinciper:

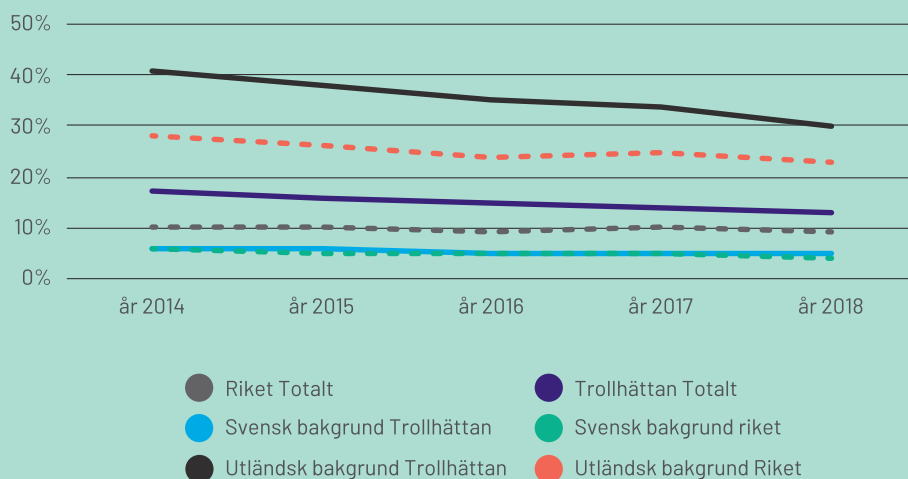
- Artikel 2: Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras
- Artikel 3: Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn
- Artikel 6: Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling
- Artikel 12: Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad

I avsnittet kommer barnperspektivet lyftas utifrån ekonomiska förutsättningar, barns boendemiljö, befolkningsprognos samt skolresultat och ungas drogvanor (se rubriken "Skola och förskola" och "Ungas drogvanor").

Barns ekonomiska förutsättningar i Trollhättan och riket

Av alla barn i Sverige bor 9 procent i en familj med låg inkomststandard, vilket innebär att inkomsterna inte räcker till att betala de nödvändigaste levnadsomkostnaderna. I Trollhättan bor 13 % av alla barn i en familj med låg inkomststandard men det skiljer sig mycket åt mellan barn med utländsk och svensk bakgrund. För barn med svensk bakgrund skiljer det sig inte mot den nationella trenden för barn med svensk bakgrund. För barn med utländsk bakgrund² finns en större skillnad mellan Trollhättan och riket, där en högre andel barn med utländsk bakgrund i Trollhättan lever i en familj med låg inkomststandard jämfört med riket. Skillnaden mellan barn med svensk och utländsk bakgrund i Trollhättan är stor. Andelen barn med utländsk bakgrund i en familj med låg inkomststandard minskar dock stadigt i Trollhättan.

Andel barn i familjer med låg inkomststandard

Diagrammet visar andelen (%) barn i familjer med låg inkomststandard fördelat på barn med svensk och utländsk bakgrund i Trollhättan, Västra Götalandsregionen och riket mellan 2014-2018.

Barns boendemiljö

Den fysiska miljön i allmänhet och boendemiljön i synnerhet påverkar hälsan och människors livsvillkor på olika vis. Det handlar bland annat om störningar av buller eller grannar, närhet till kommunikationer och grönområden, upplevd trygghet och relation till övriga boende. Boende i flerfamiljshus och hus som är byggda under åren då miljonprogrammen konstruerades är särskilt utsatta för störningar från grannar.³ Boendemiljön handlar också om god luftkvalitet och att bostaden inte är utsatt för fukt.

Trångboddhet

En bra boendemiljö kan också vara att bostaden har en storlek anpassad för familjens storlek. Trångboddhet kan påverka de boende både psykiskt och fysiskt genom den begränsade boendeytan. Mental stress, störd sömn och bristande hygien kan vara några av konsekvenserna. Barns prestation i skolan påverkas mycket av möjlig-

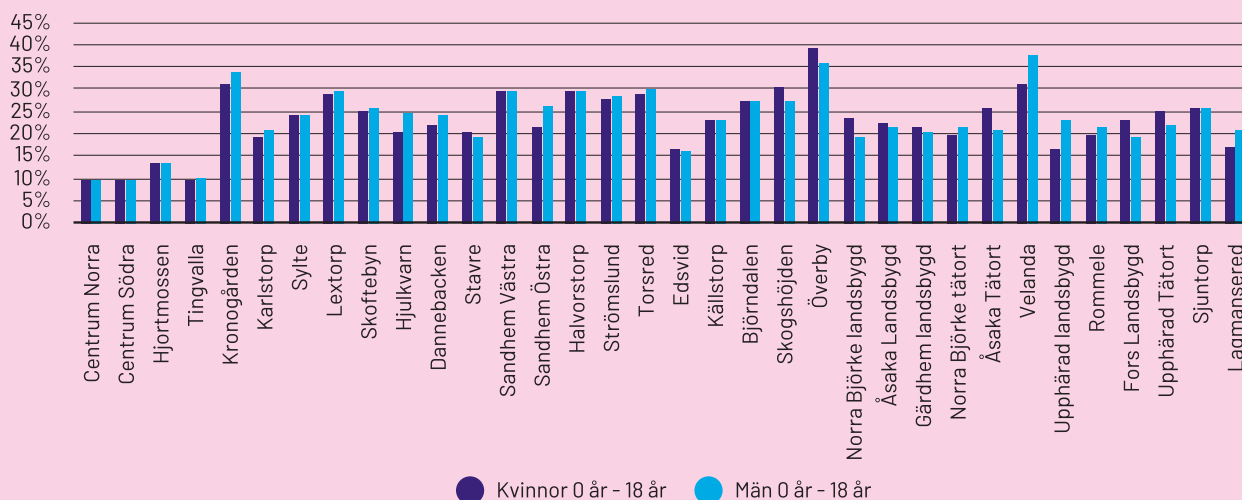
ten att göra läxor i lugn och ro, och trångboddhet gör att barn ägnar mindre tid åt läxorna.⁴

I Sverige är trångboddheten generellt sett låg jämfört med andra länder men det varierar mycket med socioekonomiska faktorer som inkomst, etnisk bakgrund och bostadens upplåtelseform. Malmökommissionen påpekar bristen på svensk forskning på konsekvenser av trångboddhet för barn, vilka åtgärder som kan minska konsekvenserna samt effektiviteten av olika strategier för att åtgärda trångboddhet.⁵

Trångboddhet definieras vanligtvis som att antalet boende per rum i bostaden överskrider två personer. Kök och ett rum lämnas oräknat i denna definition. I en lägenhet med tre rum och kök kan således upp till fyra personer bo utan att vara trångbodda. I Trollhättan har vi inte uppgifter på antal rum per hushåll, däremot känner vi till storleken på bostäderna. En översiktlig studie av bostads- och hushållsstorleken i kommunen visar att andelen hushåll med över fem personer

22

Andelen (%) barn 0 – 18 år av den totala andelen av befolkningen i olika stadsdelar i Trollhättan

Diagrammet visar andelen (%) barn 0-18 år av den totala andelen av befolkningen i olika stadsdelar i Trollhättan.

är hög i Kronogården, Lextorp och Sylte jämfört med utbudet av stora lägenheter (100 kvm eller större) som är mycket lågt. Områdena har ett stort bestånd av lägenheter vilka enligt Boverket generellt har en mindre boyta än småhus.

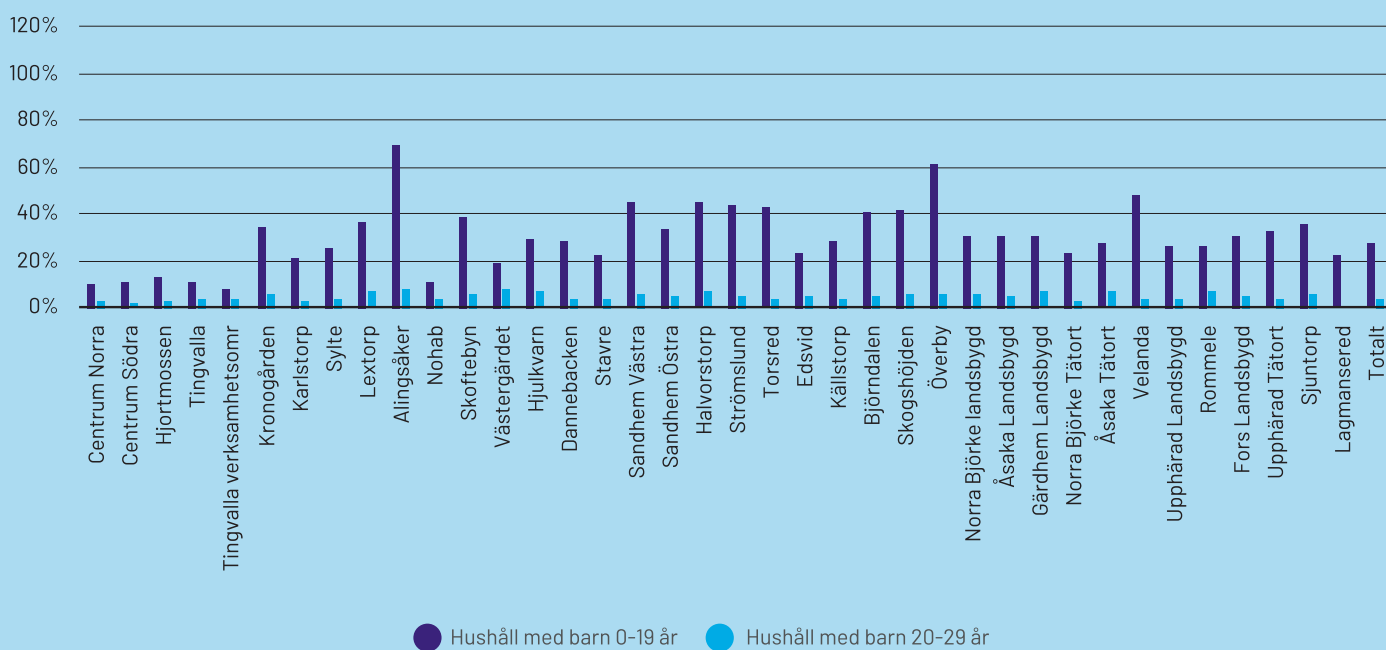
Även om vi haft tillgång till information om hur många rum bostäder i olika områden har hade det varit svårt att genom statistik få kunskap om den verkliga trångboddheten. Detta på grund av att människor inte alltid bor på den adress de är folkbokförda på. Men faktorer som kan öka risken för trångboddhet i ett område är:

- Hög andel barn och unga eller familjer med hemmaboende barn
- Lägenhet som dominerande boendeform
- Låg disponibel inkomst

Andel barn och unga i olika områden

Andelen barn varierar i olika delar av staden. Centrumdelarna har lägst andel barn och unga. Områden i stadens ytterkanter så som Velandå, Överby och Torsred och som domineras av småhus har högst andel. Även Kronogården och Lextorp har en hög andel på mellan 30–34 %. Där är hyreslägenheter en vanligare upplåtelseform, men Lextorp har en högre andel äganderätter än Kronogården. Eftersom lägenheter generellt har en mindre boyta än småhus kan boendeform påverka risken för trångboddhet. Risken för trångboddhet ökar i områden som har en hög andel barn och unga och där lägenhet är den vanligaste upplåtelseformen.

Andel hushåll med hemmaboende barn per område

Diagrammet visar medianinkomst (tkr) per år för kvinnor och män 16 år och äldre i Trollhättan, Västra Götalandsregionen och riket mellan 1999–2018.

Hushåll med hemmaboende barn och unga vuxna

Även andelen hushåll med hemmaboende barn 0–19 år är högre i de stadsdelar i centraltätorten som domineras av äganderätt, följt av Lextorp och Kronogården där lägenhet är en vanlig boendeform.

I Trollhättan är hemmaboende barn i åldern 20–29 år högre i vissa landsbygdsorter och i vissa delar av centraltätorten. Enligt rapporten "Unga vuxnas boende 2019"⁷ som Hyresgästföreningen sammanställer vartannat år sedan 1997, är totalt 27 % unga vuxna i Sverige hemmaboende hos föräldrar. Av dessa vill 85 % bo på annat sätt. Det innebär att de är ofrivilligt hemmaboende vilket kan ha negativa konsekvenser. Det kan minska deras livschanser när det gäller möjlighet till studier, arbete eller att bilda familj. Enligt rapporten är andelen i Trollhättan mycket låg jämfört med riket.

Befolkningsprognos barn, unga och unga vuxna

I Trollhättans befolkningsprognos för åren 2019–2030 beskrivs hur antalet barn förväntas minska eller öka i de olika delområdena. Till stadsdelen Källstorp räknas även den nya stadsdelen Vårvik in vilket innebär en stor ökning av barn och unga. Störst ökning väntas dock i Kronogården, Sylte/Alingsåker, Karlstorp, Strömsslund/Torsred samt Lextorp.

Befolkningsprognosen kan vara ett stöd i planeringen av verksamheter och service som rör barn och unga, så att resurserna finns där behoven är störst. Det är också viktigt att möjliggöra barn och ungas inflytande och delaktighet i förändringsprocesser för att ta till vara barn och ungas egna erfarenheter och perspektiv.

Skillnader i förutsättningar för barn och unga

Sammanfattningsvis ser vi att i Trollhättan skiljer sig barn och ungas förutsättningar åt mellan olika stadsdelar. Bland annat ser vi dessa skillnader kopplade till boendeform. Till exempel att områden med hög andel barn och unga också domineras av lägenhet. I dessa områden är även hushållens disponibla inkomst lägre. Detta gör att risken för trångboddhet ökar, vilken kan ha påverkan på fysisk och psykisk hälsa, skolresultat och möjlighet till kultur- och fritidsaktiviteter för barn och unga.

¹ Unicef

² Med utländsk bakgrund avses barn som är födda utanför Sverige, eller barn som är födda i Sverige men vars föräldrar är födda utanför Sverige.

³ Socialstyrelsen (2001) s. 126–127.

⁴ Boverket (2006) s. 18.

⁵ Albin, M. m.fl. (2012) s 7.

⁶ Albin et al (2012).

⁷ Hyresgästföreningen

⁸ Statistik från Kontoret för tillväxt och utveckling 2020. Gråmarkerade rader visar var den största ökningen sker, samtliga åldrar 7 – 25 år

"Sammanfattningsvis ser vi att i Trollhättan skiljer sig barn och ungas förutsättningar åt mellan olika stadsdelar"

Stadsdel	7-12 år	13-16 år	17-20 år	21-25 år	Netto
Skogshöjden	- 63	- 34	41	114	58
Björndalen	- 44	-29	13	75	15
Källstorp inkl. Vårvik	65	27	61	160	313
Strömslund, Torsred	124	71	13	45	253
Centrum, Tingvalla, Hjulksvarn	276	85	- 58	- 319	-16
Dannebacken, Stavre	20	1	14	12	47
Halvorstorp	- 22	-28	7	33	-10
Sandhem	- 60	- 22	8	53	-21
Hjortmossen	38	46	26	- 78	32
Karlstorp	27	46	44	156	273
Skoftebyn, Innovatum	-12	4	10	39	41
Sylte, Alingsåker	39	51	71	140	301
Lextorp	-33	32	9	172	180
Kronogården	-58	72	224	571	809
Lärketorpet - 2023 o framåt	33	13	12	19	77
Övriga kommunen	-57	31	62	16	52
Hela kommunen	273	366	557	1208	2404

Diagrammet visar ökning eller minskning av antalet barn, ungdomar och unga vuxna mellan 7 - 25 indelade i olika åldersgrupper för åren 2019 - 2030.

Förskola, fritidshem och skola

Likvärdig förskola och skola

Skolans uppdrag

Utbildningen ska anpassas till barns och elevers förutsättningar och behov, och skolan har ett särskilt ansvar för de barn och elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen. Utbildningen ska vara likvärdig, vilket innebär att kommuner och skolor behöver göra anpassningar för att barn och elever med olika bakgrund och förutsättningar ska ha likvärdiga möjligheter att nå målen och lyckas med sin utbildning.

Sociala indikatorer och skolan

I Vetenskapsrådets rapport om likvärdig förskola framhålls att förskolan har störst betydelse för barn med ogynnsam socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund.¹ Deltagande i förskoleverksamhet kan öka jämlikheten på utbildningsområdet för dessa barn och bidra till språkutveckling, både i det språk som används i verksamheten och i barnets förstaspråk.²

De faktorer och mekanismer som styr elevers måluppfyllelse är komplexa. Skolverkets studie från 2018 visar att elevernas socioekonomiska bakgrund har fått en allt större betydelse för elevernas betygsresultat. Den socioekonomiska faktorn som haft störst betydelse för en elevs skolresultat under perioden 2000–2015 är föräldrarnas utbildningsbakgrund, men också föräldrarnas inkomstnivå har blivit allt viktigare. Studien visar att skillnaderna i skolans elevsammansättning har ökat och att eleverna har blivit alltmer uppdelade mellan olika skolor utifrån sin socioekonomiska bakgrund samt om elever har utländsk bakgrund eller inte. Regeringens utredning pekar framför allt på boendesegregationen som orsak till den ökade skolsegregationen i Sverige, men skolvalet och den ökande andelen elever som går i fristående skolor anses också ha bidragit till utvecklingen.³

Skolsegregation

Boendesegregationen i Trollhättan påverkar även skolsegregationen. Barn och elever med ogynnsam socioekonomisk bakgrund och migrationsbakgrund har i hög grad koncentrerats till ett fåtal förskolor och skolor med särskilt svåra förutsättningar. Det finns även skolor med en mycket hög andel elever med gynnsam socioekonomisk bakgrund och svensk bakgrund.

I den utredning om likvärdig skola som avlämnades till regeringen 2020 konstaterades att segregationen kan ses som ett problem i sig, utifrån att skolan bör vara en plats där elever med olika bakgrund möts och där tolerans och förståelse för andra perspektiv är centrala delar i individens utveckling. Det finns också stöd i tidigare forskning som bekräftar att när individer i vardagen möter personer med annan bakgrund påverkas attityder, beteenden och värderingar. Det finns studier som visar att långsiktiga utbildningsval, situationen på arbetsmarknaden, hälsa och kriminalitet påverkas av skolsegregation.⁴

¹ Vetenskapsrådet (2015) s. 21.

² Europeiska unionens råd, 2019/C 189/02.

³ SOU 2020:28 s. 20.

⁴ SOU 2020:28 s. 177.

”Regeringens utredning pekar framför allt på boendesegregationen som orsak till den ökade skolsegregationen i Sverige”

Bemanning i förskola, fritidshem och skola

Forskning visar att en hög utbildningsnivå ger de förutsättningar som krävs för att förskolepersonal ska kunna utveckla pedagogiska relationer av hög kvalitet. Just de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn bedöms som den viktigaste kvalitetsaspekten. Det som oftast framkommer beträffande betydelsen av utbildning är att den höjer personalens pedagogiska kompetens och medvetenhet samt att den bidrar till en ökad reflektiv förmåga.

Behörigheter hos skolpersonal i Trollhättan

Andel personal med förskolläraryxamen inom de kommunala förskolorna i Trollhättans stad (51%) ligger över riksgenomsnittet (40%) och behörighetskraven med minst en förskollärare på varje förskola uppfylls. Inom fritidshemmen har andelen lärare med behörighet att undervisa på fritidshem ökat något senaste året (53 %) och ligger över rikets genomsnitt (38%), dock finns det inte behöriga lärare vid alla fritidshem. An-

del behöriga lärare i grundskolan fortsätter att minska (67%) och ligger något under riksgenomsnittet (70%). Behörighetskraven uppfylls inte fullt ut på någon skola i staden, då ingen skola i nuläget har 100% behöriga lärare.

Andelen behöriga lärare i grundskola, fritidshem och förskola är generellt sett lägre på enheter som har särskilt svåra förutsättningar samtidigt som personalomsättningen ofta är högre. I grundskolan mäts lärarbehörighet som andel lärare med lärarlegitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne. För läsåret 2020/2021 var lärarbehörigheten lägst på Frälsegårdsskolan (40%), Montessoriskolan Triboliten F-6 (43%) och Nya skolan Pettersberg F-9 (49%). Högst lärarbehörighet hade Björndalsskolan F-3 (94%), Fridaskolan F-6 (86%), och Lyrfågelskolan F-3 (86%). Skillnaden var likartad i förskolan där andel personal med förskolläraryxamen varierar mellan förskolor och planeringsområden. Skolor med tillstånd från Skolinspektionen att bedriva undervisning på engelska ingår ej i redovisning över lärarbehörighet. Det innebär att Nordic International School och Paradisskolan 7-9 ej ingår i denna redovisning.

Förskola som förebyggande och främjande

Flertalet studier visar att det är minoritetsbarn och barn från mindre gynnsamma förhållanden som gynnas mest av en högkvalitativ förskola. Om dessa barn är i förskolan i lägre utsträckning än barnen från den motsatta änden av den socioekonomiska skalan så förlorar förskolan en del av sin kompensatoriska effekt. Det finns stöd i forskning, vilken påtalar att det är just barn med utländsk bakgrund och/eller från minoritetsgrupper som i lägre utsträckning återfinns på förskolor än barn från majoritetsgruppen. Forskningen konstaterar att förskolan spelar en viktig roll i att förbereda barnet inför skolgången. Särskilt för de barn som härstammar från mindre gynnsamma förhållanden. Huruvida förskolan är tillgänglig för alla barn blir då ett mått på likvärdighet enligt Vetenskapsrådet. Vetenskapsrådet konstaterar också att det genomförts studier på lokal nivå i Sverige där man sett att det finns grupper av barn som inte är inskrivna i förskolan av oklar anledning. Det är därmed av vikt att "undersöka vilka barn som inte har förskoleplats och av vilka anledningar".

Barngruppernas storlek påverkar förskolepersonalens arbetsvillkor, vilket innebär att det i förlängningen påverkar barnens lek, lärande och allmänna välbefinnande. Forskningen är överlag enig om att fler vuxna per barn ger en högre kvalitet. En tydlig koppling som finns mellan gruppens storlek/personaltäthet och verksamhetens kvalitet är att det finns ett samband mellan mindre grupper/högre personaltäthet och högre kvalitet i relationerna mellan personal och barn. Det som tydligt framgår av forskningen kring dessa indikatorer är att personaltäthet och barngruppernas storlek har särskild betydelse för yngre samt utsatta barn. Det ska dock påtalas

att det finns andra faktorer utöver barngruppens storlek och personaltäthet som påverkar kvalitén. Barngruppernas sammansättning, lokalerna och inte minst personalens kompetens är ytterligare aspekter att beakta i denna diskussion.

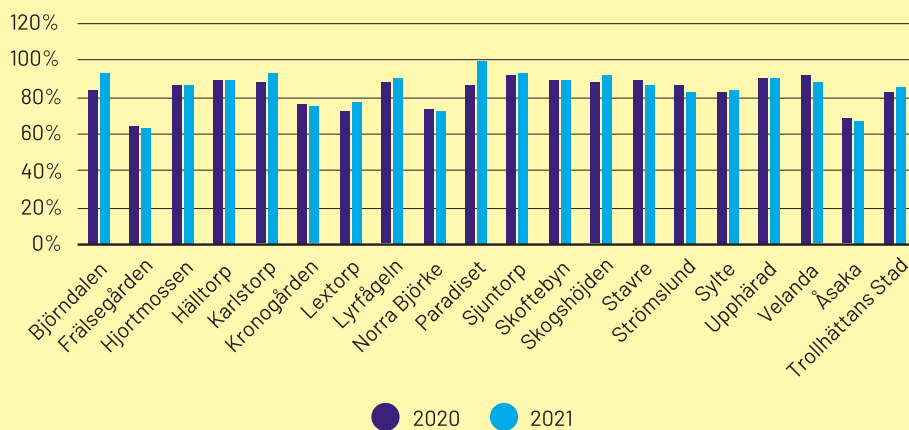
Barn som går i förskolan i Trollhättan

Utbildningsförvaltningen inom Trollhättans stad genomförde under 2020 en kartläggning med syfte att öka likvärdigheten i Trollhättans Stad skolor, ge fler elever bättre förutsättningar att lyckas med sin utbildning och minska skolsegregationen. Utifrån kartläggningen fattade Utbildningsnämnden beslut om en förändring av reglerna för barnomsorgsplacering, som gör det möjligt att erbjuda fler barn mer tid i förskolan, om deras språkliga utveckling kan gynnas av det.

"Flertalet studier visar att det är minoritetsbarn och barn från mindre gynnsamma förhållanden som gynnas mest av en högkvalitativ förskola"

Andel barn som går i förskola per område

Diagrammet visar andelen (%) beräknade barn i kommunal, fristående och annan kommuns förskola utav de som är folkbokförda i Trollhättan för åren 2020-2021. Placerade barn och barn i pedagogisk omsorg räknas ej som barn i förskola.

Skolsegregation i Trollhättan

30

Det är av största vikt att det finns en likvärdig skola som bidrar till likvärdiga förutsättningar för barn och unga i hela Trollhättan. Under en längre tid har det dock skett en ökad polarisering mellan skolor med avseende på elevsammansättning och skolresultat. Denna utveckling riskerar att leda till att skolor får svårigheter att kompensera för elevers olika behov och förutsättningar. Grundskolan lägger grunden för vidare studier och avklarade gymnasiestudier är en förutsättning till en framtida egenförsörjning och har stor betydelse för livschanser, hopp och framtidstro.

Det finns ett starkt samband mellan boendesegregation och skolsegregation. Detta har att göra med att de allra flesta elever går i en skola nära hemmet.

Utifrån analysen kring en ökad skolsegregation har Trollhättans Stad gjort en kartläggning för att ta reda på hur det går att komma till rätta med denna negativa utveckling. Utifrån kartläggningen har Utbildningsnämnden i Trollhättan fattat flera beslut i syfte att öka likvärdigheten i Trollhättans Stad skolor, ge fler elever bättre förutsättningar att lyckas med sin utbildning och minska skolsegregationen.

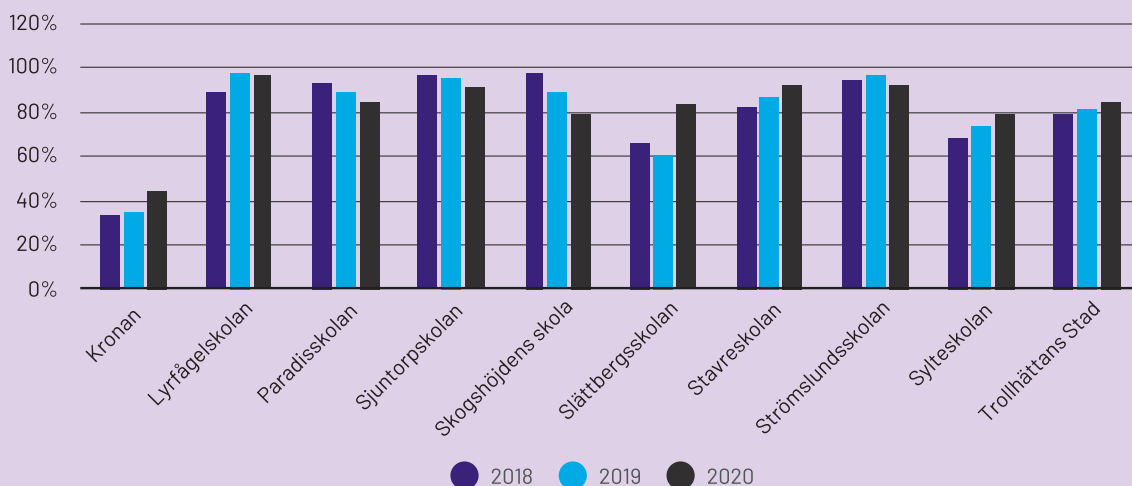
Gymnasiebehörighet

För ungdomar påverkas livets framtid och möjligheter när de redan som 15 - 16-åringar ska läsa vidare på gymnasiet efter grundskolan. Därför är gymnasiebehörigheten en mycket viktig indikator att följa. Behörigheten till gymnasiet i Trollhättan ligger generellt sett i nivå med rikets siffror. Det är dock när dessa siffror bryts ner på skolnivå som stora skillnader uppstår.

Skillnader mellan kön

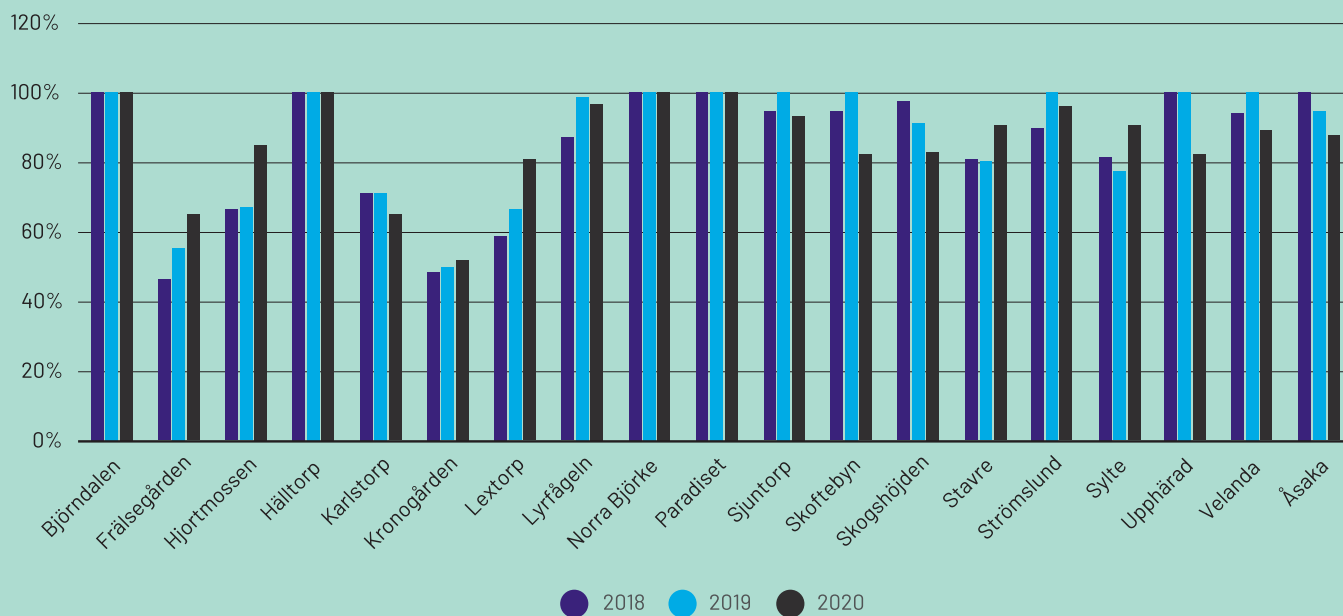
Flickor har historiskt presterat bättre i skolan än pojkar, men i Trollhättan har utvecklingen för flickor varierat de senaste åren och andelen gymnasiebehöriga pojkar var 2019 högre än flickor. Detta är en utveckling som behöver följas noggrant; samma trend har inte skett på nationell eller regional nivå.

Andel % behöriga till gymnasiet per skola

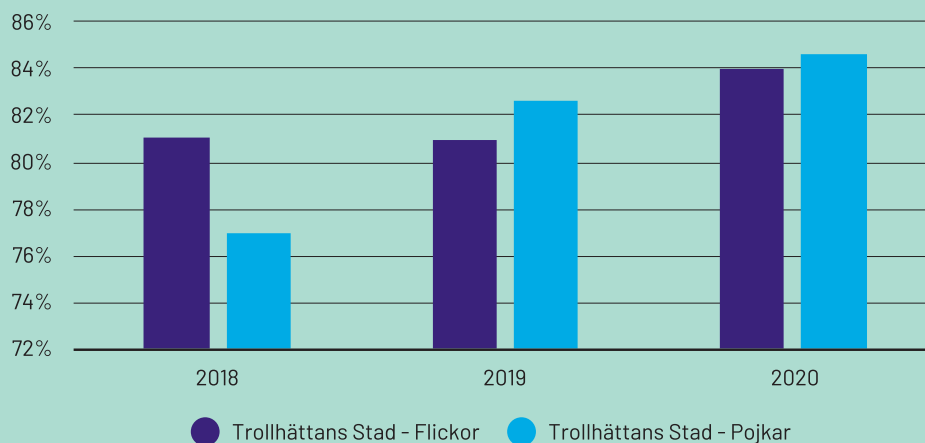
Diagrammet visar andelen (%) elever med gymnasiebehörighet i de kommunala skolorna i Trollhättan mellan 2018-2020.

Behörighet till gymnasiet per boendeområde

Diagrammet visar medelinkomst (tkr) per hushåll i olika stadsdelar i Trollhättan mellan åren 2014–2018.

Andel behöriga till gymnasiet könsuppdelat

Diagrammet visar andelen (%) flickor och pojkar med gymnasiebehörighet i Trollhättan mellan 2018–2020.

Utbildning och Covid-19

Sverige är ett av få länder som beslutat att hålla förskolor och grundskolor öppna under stora delar av pandemin. Av Folkhälsomyndighetens uppföljningar framkommer att skolans viktiga roll påverkas negativt vid distansundervisning och att skillnaderna mellan de elever som lyckas och inte lyckas riskerar att öka. Effekten blir större ju yngre barnen är. Därför konstaterade Folkhälsomyndigheten att nackdelarna är större, ur ett barnrättsperspektiv, med stängda skolor. Med detta i åtanke beslöt regeringen, i samråd med Folkhälsomyndigheten, att Sverige fortsatt skulle hålla förskolor och grundskolor öppna när gymnasieskolor och universitet fick gå över till distansundervisning i mars 2020.

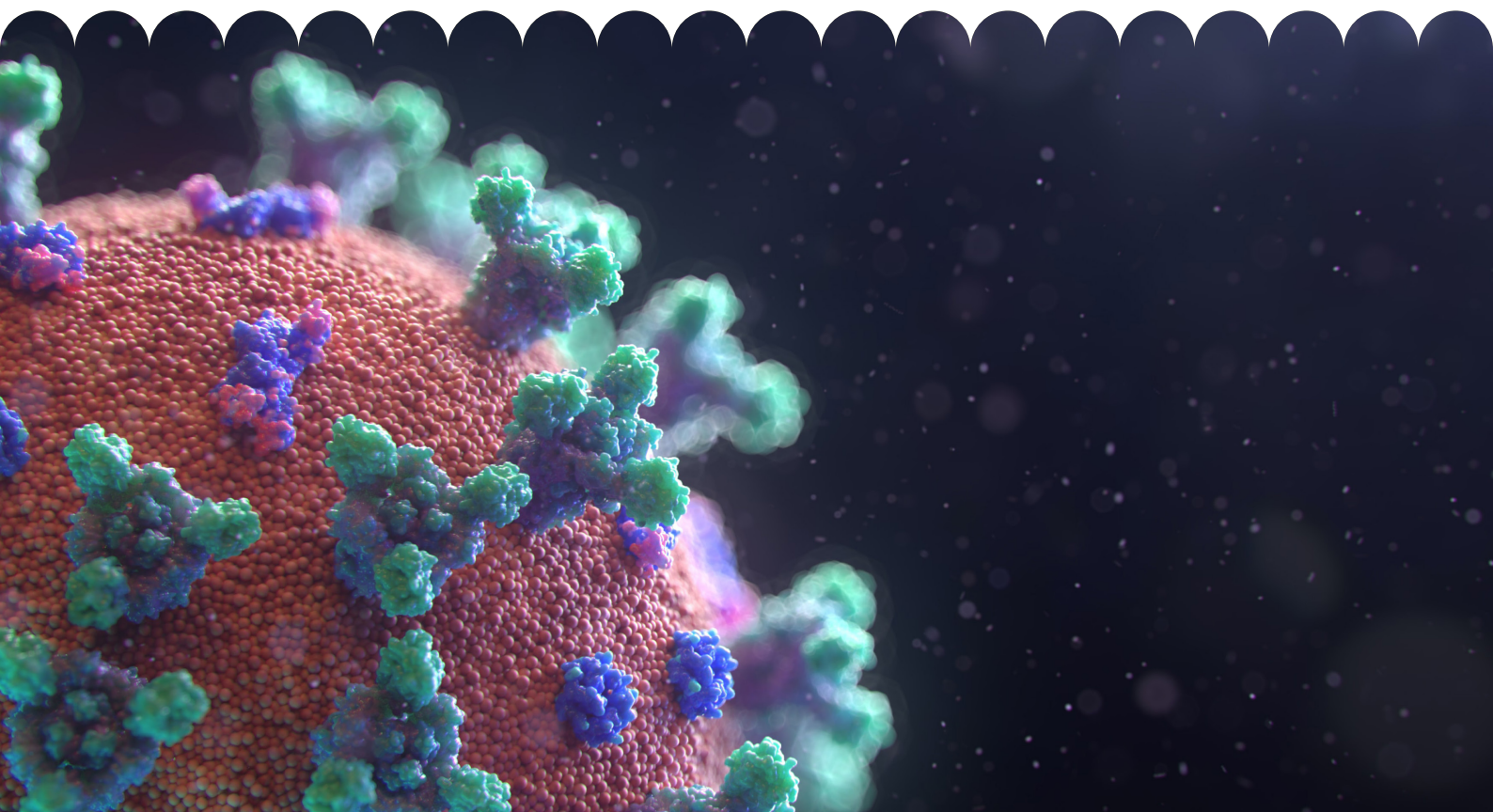
För vissa grupper av barn har distansundervisning fått positiva effekter. På gymnasieskolan har till exempel distansundervisningen medfört att närvaron har ökat för vissa elevgrupper. Elever med problematisk skolfrånvaro och elever med psykisk ohälsa har i högre grad varit närvarande när undervisningen bedrivits digitalt.

Situationen har dock blivit sämre för barn i trångboddhet, eller barn som lever i hem där det förekommer våld eller missbruk. För många av dessa barn är skolan en fristad där eleverna kan få en paus från en jobbig hemsituation och stöttning från andra vuxna.¹

När Skolverket efter mer än ett års pandemi beskriver konsekvenserna för skolan bekräftas till stor del den bild som framkommit hittills: Frånvaro hos elever och personal samt omfattande distansundervisning är två faktorer som riskerar att leda till ett utbildningstapp, det vill säga att elever inte får de kunskaper och färdigheter de annars skulle fått. Pandemin har större påverkan på elever med mindre studievana och elever i behov av stöd.²

¹Barnombudsmannen (2021)

²Skolverket

Ungas drogvanor

På nationell nivå har alkoholkonsumtionen och rökningen minskat bland elever i årskurs 9 sedan 2006. Samtidigt har användningen av narkotika varit oförändrad eller ökat något. I senaste nationella undersökningen syntes också en kraftig ökning av snus användandet bland flickor.¹ Det finns även skillnader i användningen mellan olika elevgrupper. Dessa skillnader, som i vissa fall är stora, kvarstår över tid. Exempel på sådana skillnader är elever med flera riskfaktorer som i högre grad röker, dricker alkohol och testat narkotika jämfört med övriga elever. En annan tydlig skillnad är att pojkar använder narkotika i högre omfattning än flickor.²

Trollhättans stad följer utvecklingen av ungas drogvanor genom CAN:s (Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) drogvaneundersökning som genomförs vart tredje år i årskurs 9 samt årskurs 2 på gymnasiet. Undersökningen genomförs samtidigt i hela Västra Götaland och hjälper till att ge både en lokal och regional lägesbild avseende ungas drogvanor. Detta hjälper i sin tur till att kunna planera och följa upp det ANDTS-förebyggande arbetet. ANDTS står för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

Att skydda barn och unga mot eget eller andras skadliga bruk av ANDTS, lyfts speciellt i den nationella ANDT-strategin och i uppdraget för spel om pengar. Barn och unga som växer upp i familjer där ett problematiskt bruk av ANDT och spelproblem förekommer, har högre risk att i framtiden själva utveckla ohälsa.³

Den 1 juli 2019 började en ny lag på tobaksområdet att gälla, lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088). Inom ramen för Trollhättans stads strategimål "Ett Rökfritt Trollhättan" 2025 pågår nu ett aktivt arbete för att minska andelen rökare. En viktig del i detta arbete är hälsofrämjande och förebyggande insatser till unga.

På Trollhättans gymnasieskolor genomförs till exempel sedan sex år tillbaka utbildningen "DrogSmart" för att höja kunskapen och medvetenheten kring cannabis och övriga droger.

¹ Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning

² Folkhälsomyndigheten

³ Folkhälsomyndigheten

Rökning

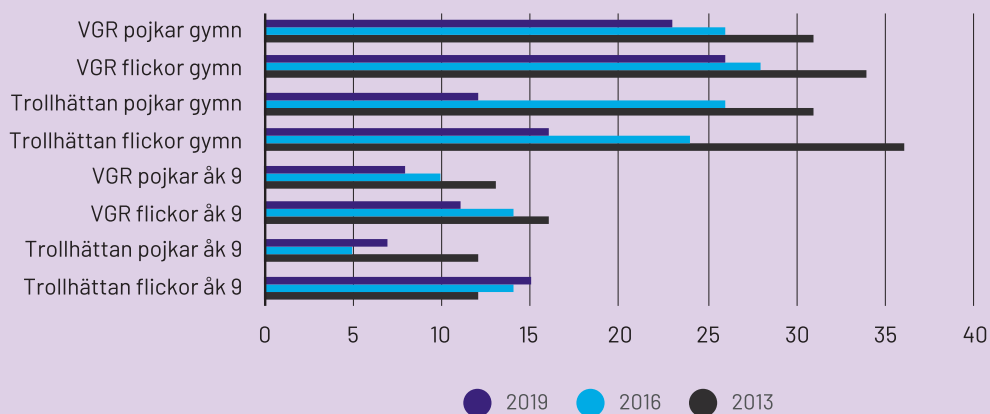
Andelen rökare i åk 9 har varit relativt oförändrad sedan 2013 medan den minskat bland elever i gymnasieskolan åk 2.

Snus

Andelen som snusar ökade både i årskurs 9 och årskurs 2 på gymnasiet mellan 2013 och 2019. I årskurs 9 ökade andelen från 6 procent år 2013 till 10 procent 2019. För elever i gymnasieskolans åk 2 ökade andelen från 15 procent år 2013 till 19 procent 2019. Samma trend syns även nationellt där framför allt flickor syns stå för en kraftig ökning av snuskonsumtion.¹

¹Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (2020)

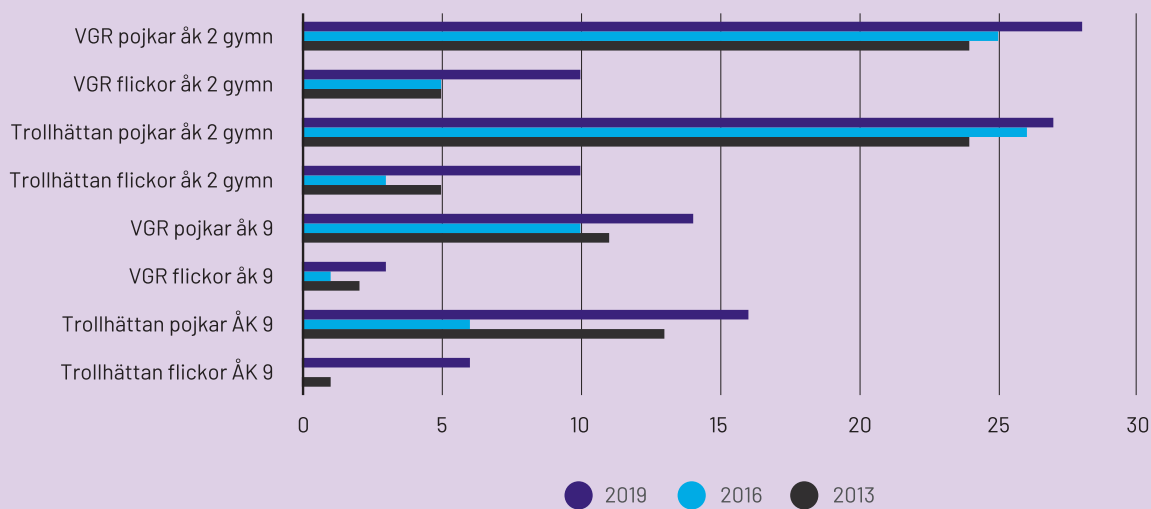
Andel (%) som uppgett att de rökt senaste 12 månaderna

Diagrammet visar andelen (%) flickor och pojkar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Trollhättan och Västra Götalandsregionen som uppgett att de rökt de senaste 12 månaderna år 2013, 2016 och 2019.

35

Andel (%) som uppgett att de snusat senaste 12 månaderna

Diagrammet visar andelen (%) flickor och pojkar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Trollhättan och Västra Götalandsregionen som uppgett att de snusat de senaste 12 månaderna år 2013, 2016 och 2019.

Alkohol

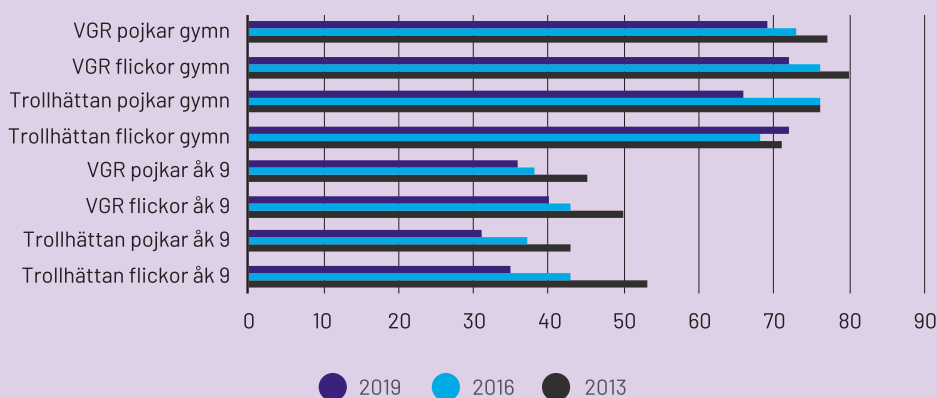
Andelen alkoholkonsumenter i årskurs 9 minskade från 48 procent år 2013 till 33 procent 2019. Bland elever i gymnasieskolans årskurs 2 var andelen alkoholkonsumenter relativt oförändrad.

Narkotika

Andelen ungdomar i åk 9 som använt narkotika ökade från 5 procent år 2013 till 8 procent 2019. Både flickor och pojkar uppger i större omfattning att de använder narkotika men det är fortfarande vanligare bland pojkar än bland flickor.

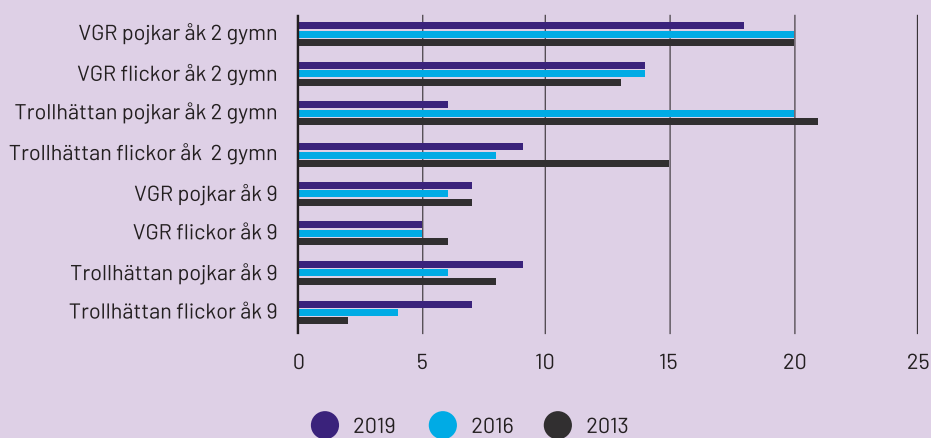
Bland elever i gymnasieskolans åk 2 är minskade däremot andelen som uppger att de testat narkotika, från 18 procent år 2013 till 8 procent 2019. Minskningen är tydligast bland pojkarna.

Andel (%) som uppgett att de druckit alkohol senaste 12 månaderna

Diagrammet visar andelen (%) flickor och pojkar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Trollhättan och Västra Götalandsregionen som uppgett att de druckit alkohol de senaste 12 månaderna år 2013, 2016 och 2019.

Andel (%) som någon gång provat narkotika

Diagrammet visar andelen (%) flickor och pojkar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Trollhättan och Västra Götalandsregionen som uppgett att de någon gång provat narkotika fördelat på åren 2013, 2016 och 2019.

Valdeltagande

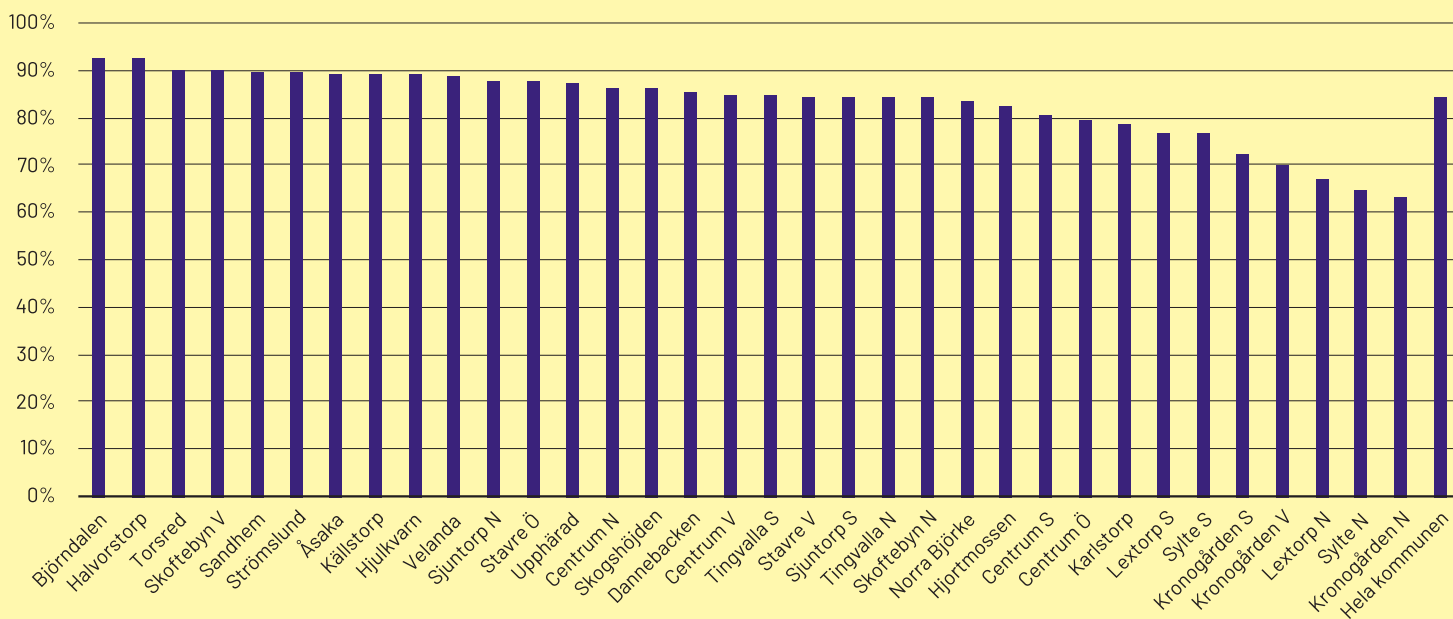
38

Valdeltagandet kan anses indikera hur människor upplever sin egen makt, delaktighet eller inflytande i samhället. Sverige har internationellt sett ett högt valdeltagande, men det skiljer sig åt mellan olika grupper. I Sverige har unga och de allra äldsta ett lägre valdeltagande, men förstagångsväljarnas valdeltagande har succesivt ökat. Kvinnor har generellt ett högre valdeltagande än män, och det är fler högutbildade än lågutbildade som röstar. Valdeltagandet skiljer sig även åt när det gäller inkomstnivåer, och personer med högre inkomster har ett högre valdeltagande än personer med lägre inkomster. Personer som är utrikes födda röstar i lägre grad än personer födda i Sverige. Skillnaden i valdeltagande mellan inrikes och utrikes födda var mindre under 1990-talet än den är nu. Skillnader i valdeltagande beror alltså inte bara på kön, ålder eller födelse-land, utan det finns en tydlig koppling mellan valdeltagande och socioekonomisk status.¹

I Trollhättan skiljer sig valdeltagandet åt mellan olika stadsdelar där man kan se en tydlig koppling till ovanstående påverkansfaktorer. I de socioekonomiskt starka områdena är valdeltagandet mycket högt, medan det i de socioekonomiskt svagare områdena är lägre. Det skiljer nästan 30 procentenheter i valdeltagandet för kommunval mellan det högsta i Björndalen på 92,74 % och det lägsta i Kronogården Norra med 63,23 %. I riksdagsvalet var det däremot 66,43 % som röstade i Kronogården Norra och 92 % i Björndalen och skillnaden i valdeltagande till riksdagen blir då ca 25 procentenheter.

¹SCB, Deltagandet i de allmänna valen 2018

Valdeltagande i (%) per valdistrikt i kommunvalet 2018

Diagrammet visar valdeltagande (%) i Trollhättans olika valdistrikt i kommunvalet 2018.

Våld

Trollhättans Stad har under lång tid arbetat aktivt för att förebygga våld. I stadens hållbarhetspolicy som återfinns i det övergripande styrdokumentet Mål och resursplanen står att "Vi arbetar för ett Trollhättan fritt från våld, där människor värnar om varandra och är trygga, såväl i hemmet som i det offentliga rummet."

Vad är våld?

Per Isdal, en norsk psykolog med stor erfarenhet av att möta med män med våldsproblem, beskriver våld såhär:

"Våld är varje handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker, får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från något som den vill".

Denna definition visar att det är den som blivit utsatt för våld som bestämmer om det är våld eller inte. Det är dock viktigt att komma ihåg att om en person ofta blir utsatt för våld blir våldet normaliserat och känns som en del av vardagen. Därför måste många veta hur våld yttrar sig och kunna agera mot det.

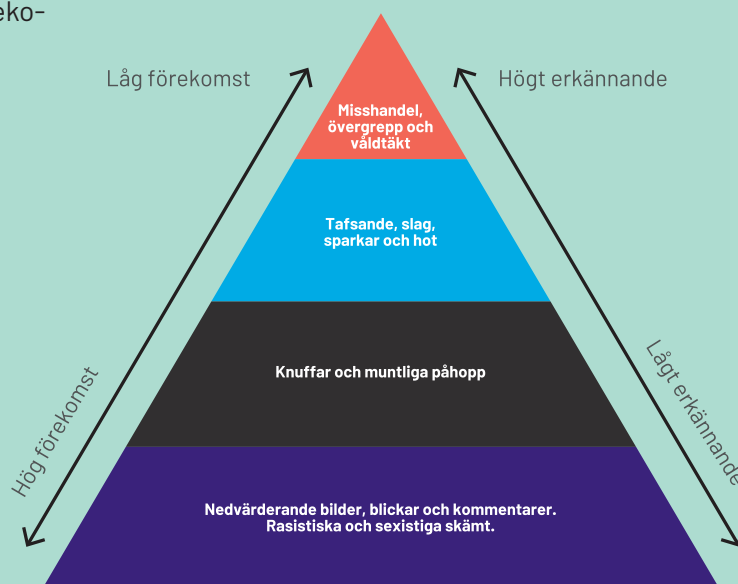
Våld förekommer i olika former. Det kan vara både fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt, ekonomiskt och latent våld.

Våldspyramiden

Nedan visas en modell som kallas våldspyramiden. Allt som nämns i pyramiden är våld. Det innebär att även elaka kommentarer, taskiga skämt, blickar, nedvärderande bilder, hot och även rasistiska, sexistiska eller funkofobiska skämt är våld. Våldet i pyramiden har olika hög förekomst och olika grad av erkännande från samhället. För att kunna arbeta förebyggande med våld är det av stor vikt att arbeta med det våld som har hög förekomst samt jobba för att det våldet ska få ett större erkännande som just våld.¹

¹Berg och Loftsson, 2020

"Vi arbetar för ett Trollhättan fritt från våld, där människor värnar om varandra och är trygga, såväl i hemmet som i det offentliga rummet."

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar våldsutsatta och barn stort fysiskt och psykiskt lidande. För det mesta är det män som utövar våld mot kvinnor, vilket gör att det finns en tydlig könsuppdelning.

40

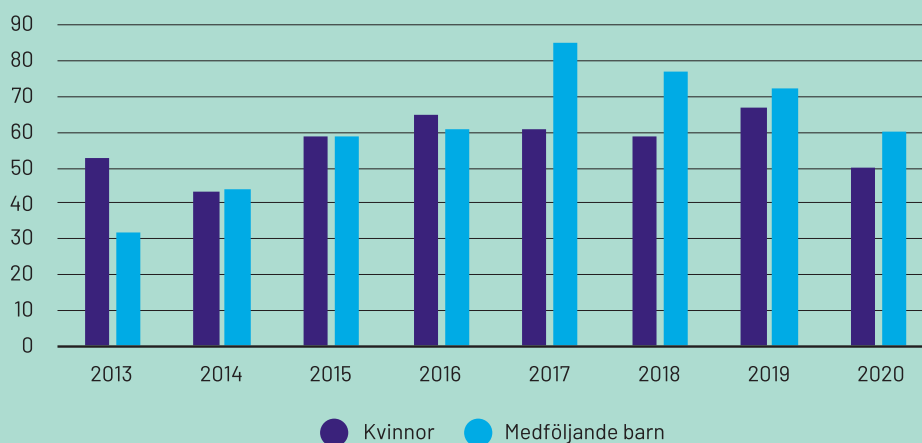
Antal kvinnor och barn i Trollhättans skyddade boende har minskat under 2020. Pandemin är en trolig orsak till den minskningen då det är svårare för våldsutsatta att ta sig från sitt hem. Under 2020 var 42 % av de boende på det skyddade boendet mellan 20–30 år.

Det fanns inga boende på det skyddade boendet under 2020 som var över 60 år. Det betyder dock inte att våldet inte existerar för dessa åldersgrupper utan att de inte kunnat söka skydd på grund av pandemin.

Antalet hjälpsökande hos Enheten mot våld i nära relationer ökade med 25% under 2020. Samtidigt har antalet våldsutövare som sökt sig till mottagningen minskat.

Antal boende i skyddat boende per år

Diagrammet visar antal boende i skyddat boende fördelat på kvinnor och medföljande barn i Trollhättan mellan 2013–2020.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Hedersrelaterat våld och förtryck inklusive barnäktenskap, tvångsäktenskap, könsstympning av flickor och kvinnor utmärker sig genom sitt kollektiva uttryck och bygger på starka patriarkala och heteronormativa föreställningar. Kontrollen av flickors och kvinnors sexualitet är central och knuten till kollektivet. Familjens rykte och anseende ses som avhängigt flickors och kvinnors faktiska eller påstådda beteende.

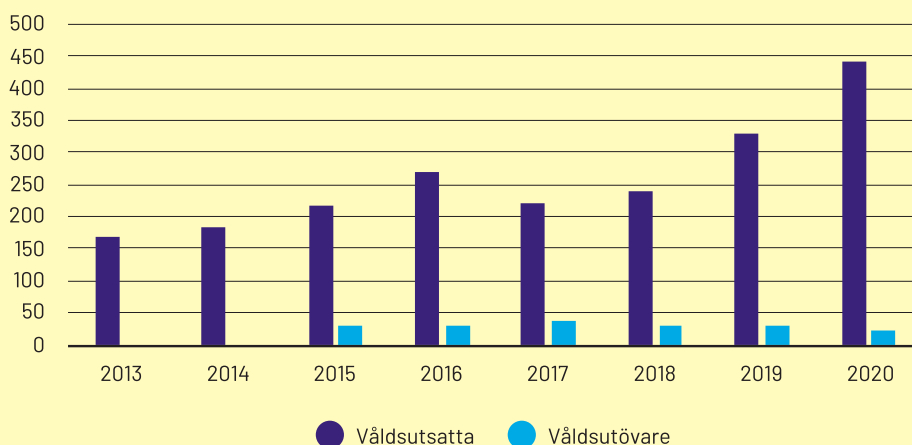
Hedersrelaterat våld och förtryck handlar i många fall om hot som begränsar en ungs persons handlingsutrymme eller rätt att själv välja partner. Den som öppet utmanar eller trotsar den rådande normen anses dra skam över hela familjen och riskerar att straffas fysiskt för att familjen eller ett utökat kollektiv ska återfå det som uppfattas som förlorad heder. Gärningspersonerna är ofta familjemedlemmar, släktingar eller andra medlemmar av gemenskapen. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär gör att gränserna mellan offer och förövare blir otydliga. De som medverkar till förtrycket kan själva vara utsatta.¹

Fyrbodals Resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck är lokaliserat i Trollhättan inom Barnahus Fyrbodal. Resurscentret erbjuder yrkesverksamma (exempelvis inom socialtjänst, rättsväsende, skola och hälso- och sjukvård) konsultationer, stöd och rådgivning i ärenden rörande hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns även en stödtelefon dit utsatta personer kan ringa. Målgruppen i resurscentret är 10–26 år. Under 2020 genomfördes 283 konsultationer där största delen av ärendena inkommit från socialtjänst, följt av skola och polis. Flickor utgör merparten av de utsatta, och det är familjen som är förövare i de allra flesta fall.²

¹ Nationellt centrum för kvinnofrid
² Länsstyrelsen Östergötland (2021)

41

Antal besök i samtalsmottagningen per år

Diagrammet visar antal besök i samtalsmottagningen per år mellan 2013–2020 fördelat på våldsutsatta och våldsutövare.

Sexuellt våld

Sexuellt våld kan beskrivas som kränkningar och övergrepp med sexuella förtecken. Det kan vara allt från förnedring och trakasserier till våldtäkt. Det kan också handla om att tvinga någon att utföra olika typer av sexuella handlingar.¹

I och med en lagändring som trädde i kraft första juli 2018, ofta kallad samtyckeslagen, är principen att sex ska vara frivilligt grunden för den svenska sexualbrottslagstiftningen. I princip innebär det att allt sex där den ena parten inte medverkar frivilligt är en våldtäkt.

Förövare av sexualbrott

Enligt Brottsförebyggande rådet (Brå) var 98 procent av de som misstänks för våldtäkt och sexuellt ofredande män. Av de förövare som under 2017 dömdes för våldtäkt eller grov våldtäkt var fler än 99 procent män.²

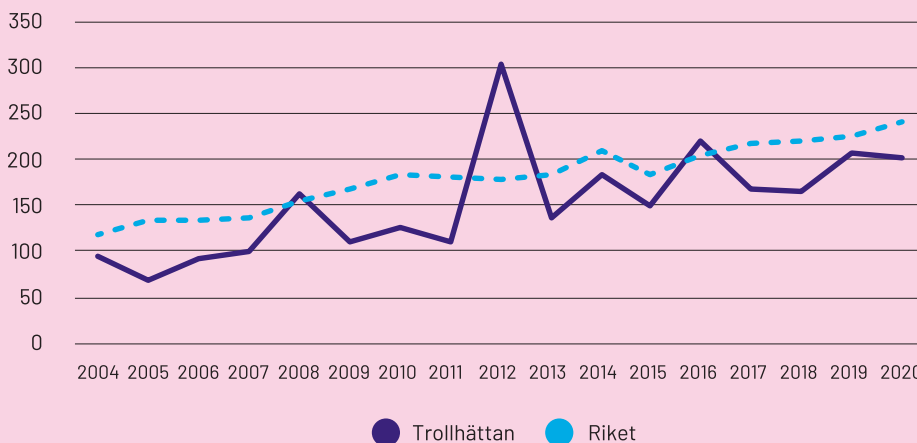
Förövare av våldtäkt ofta bekanta med offret

En vanlig uppfattning är att våldtäkter främst handlar om överfallsvåldtäkter utomhus där förövaren och offret är helt obekanta med varandra. Den bilden sprids bland annat ofta av medier. Men enligt Brå är dessa fall ovanliga.

I en granskning av Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten 2019 av ärenden om våldtäkt mot vuxen var cirka 75 procent av de misstänkta personerna bekant med offret på något sätt. I nästan en tredjedel av fallen hade den misstänkte och offret en nära relation. I nära en femtedel av fallen var den misstänkte en för offret obekant eller så gott som obekant person. I dessa fall hade dock offret och den misstänkte inte sällan haft någon typ av kontakt innan brottet, till exempel på en dejtingsajt.

1 Nationellt centrum för kvinnofrid
2 BRÅ (2019)

Antal anmälda sexualbrott per 100 000 inv.

Diagrammet visar antal anmälda sexualbrott per 100 000 invånare i Trollhättan och riket mellan åren 2004–2020.

Ungdomars utsatthet för våld

Ungdomar i åldern 15–24 år är den grupp i samhället som är mest utsatt för våld. Unga kvinnor utsätts oftare för psykiskt och sexuellt våld. Våldet utövas oftast i någons hem. Unga män blir oftare utsatta för fysiskt våld, och våldet äger oftast rum i offentliga miljöer.

Forskning inom området är begränsad både i Sverige och internationellt. Det gör det svårt att svara på hur ofta våldet sker, om det finns några särskilda riskfaktorer och kopplingen mellan utsatthet för våld och ohälsa.

Ett antal studier har dock genomförts i Sverige. Trots att förekomsten av våld skiljer sig mycket åt mellan de olika undersökningarna går det att se tydliga könsskillnader. De former av våld som unga kvinnor och unga män utsätts för skiljer sig åt. Det finns även skillnader när det gäller vilka konsekvenser våldet får, till exempel psykisk ohälsa.

Våld i skolan

Vad gäller våld i skolan är det svårt att följa en utveckling eftersom den statistik som finns handlar om antal rapporterade kränkningar vilket kan vara både svårbedömt och kanske inte alltid ger en korrekt bild av verkligheten.

Ylva Odernbring, docent vid Göteborgs universitet och delaktig i en nu pågående studie om ungdomar, våld och utsatthet menar att mycket av det våld som förkommer i ungdomsgrupper ofta viftas bort som skojbråk.¹ Det är av största betydelse att det finns en gemensam syn på vad våld är för att kunna jobba förebyggande mot våld. Aquilonius (2019) menar att det överlag pågår en normaliseringsprocess i skolan där brott accepteras. Saker förbises på ett sätt som aldrig skulle ske på en arbetsplats ofta med hänvisning till att det som

sker är på skoj, eller skojbråk. I sin diskussion om vad våld är menar Berg och Loftsson (2020)² att det är av största vikt att ingenting får förbises som skojbråk och att de som ska arbeta med våldet har en gemensam definition av vad våld är.

Våld i nära relation hos unga

Øverlien (2018) visar i sin publikation hur våld mellan ungdomar i nära relationer är ett allvarligt och komplext samhällsproblem. Författaren menar att våld i ungas nära relationer måste tas på lika stort allvar som våld mellan vuxna då problemet visar liknande mönster och mekanismer. Således är det viktigt att definiera våldet för vad det just är istället för att reducera det till "tonårsproblem", "kärleksbekymmer", eller "bråk". Författaren menar också att det är av vikt att inte kategorisera det digitala våldet som en ny form av våld utan istället förstå digitala medier som en plattform där våldet möjliggörs och effektiviseras.³

I en analys från Brottsförebyggande rådet 2018 framkommer att nästan var femte ung person i åldrarna 16–24 år uppger att de utsatts för brott av en nuvarande eller tidigare partner. Få har dock anmält händelserna. Brotten handlar om systematiska kränkningar och försök att inskränka offrets frihet, hot, trakasserier, misshandel eller sexualbrott. Av de tillfrågade tjejerna uppgav 23 procent att de utsatts, mot svarigheten bland killarna var 14 procent. Det var vanligast att ha utsatts för psykiskt våld.⁴

¹ Aquilonius (2019)

² Berg L., mfl. (2019)

³ Øverlien (2018)

⁴ Axell (2018)

Våld och Covid-19

Utbrottet och spridningen av det nya coronaviruset covid-19 är en global kris som medför risker för människors liv och hälsa. Det innebär bland annat att för personer som utsätts för mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck riskerar situationen att förvärras.

Samhällets insatser för att förhindra och minska smittspridning under covid-19, genom bland annat olika restriktioner, medför en ökad isolering. För redan utsatta grupper, främst barn och kvinnor, innebär det en ökad risk att utsättas för våld. Isolering kan även innebära försämrade möjligheter att ta del av samhällets stödinsatser.¹

Det i sin tur, att isoleras och att hålla sig hemmavid, innebär för många vuxna och barn att de riskerar att utsättas för hot och våld i och med att de blir än mer isolerade med förövaren. Den

situation som pandemin fortsatt innebär ger helt enkelt en ökad risk för ytterligare utsatthet för de som redan tvingas uppleva våld eller själva utsätts för våld. Att pandemin dessutom hotar jobb och inkomster och riskerar att skapa ytterligare stress och oro, innebär ytterligare påfrestningar som kan trigga våldsutövarna och därmed eskalera våldet.

Ett ytterligare perspektiv att ta hänsyn till är en ny form av maktutövning som våldsutövare fått tillgång till under pandemin. Ett så kallat vaccinationsrelaterat våld där den våldsutsatta ytterligare kan begränsas i sin tillvaro genom att exempelvis inte tillåtas vaccinera sig.

¹ Jämställdhetsmyndigheten (2021)

“Det är av största betydelse att det finns en gemensam syn på vad våld är för att kunna jobba förebyggande mot våld.”

Säkerhet och Trygghet

Upplevelsen av trygghet påverkas bland annat av följande fyra områden:

- ▶ Individens känsla av kontroll
- ▶ Tillit till samhället och andra människor
- ▶ Anhörigas och andras säkerhet
- ▶ Individens tro på sin egen och andras förmåga att förhindra brott och hantera eventuella konsekvenser av att utsättas

46

Statistik kring brottslighet påverkas av bland annat anmälningsbenägenhet utifrån brottstyp, att polisen arbetar med riktade insatser eller att lagstiftning ändras över tid vilket kan påverka den statistiska framställningen av brottsutveckling.

Siffror från Nationella trygghetsundersökningen visar att människor idag känner sig betydligt mer otrygga jämfört med några år tillbaka. Samtidigt som otryggheten ökar visar siffror över antalet anmälda brott mot person ingen dramatisk

ökning och därtill i vissa perioder en nedåtgående trend. Undersökningen visar också att 81 % av de tillfrågade tror att brottsligheten ökat kraftigt eller något under de senaste åren.² För att förstå hur det här är möjligt krävs att man beaktar annan statistik än enbart anmälda brott. Analysen behöver också innefatta andra faktorer som kan tänkas påverka människors upplevelser av trygghet och otrygghet. Exempel på det är uppmärksammade och brutala dåd som kan bidra till människors upplevelser av otrygghet och rädsla för att själva utsättas för brott. Uppseendeväckande brottsfall tenderar att få stort medialt utrymme vilket torde kunna inverka ytterligare på människors uppfattning om brottslighetens ständiga och farliga närvaro i samhället.

Arbete med säkerhet och trygghet förutsätter sociala och situationella insatser på kort och lång sikt kompletterar varandra. Arbetet med att förbättra livsvillkoren genom ökad jämlikhet är ett

viktigt långsiktigt arbete. Utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar³ föreslår en ny lag som ska beskriva på vilket sätt Sveriges kommuner måste arbeta brottsförebyggande. Lagstiftningens syfte ska vara att säkerställa ett effektivt brottsförebyggande arbete med "rätt" valda åtgärder - i förhållande till de problem som finns genom ett kunskapsbaserat och samordnat arbete.

Lagförslaget föreslår kunskapsbaserad brottsprevention i samverkan. För att följa, förebygga och välja åtgärder behöver arbetet vara kunskapsbaserat och bestå i kartläggning, orsaksanalys, åtgärder utifrån kartläggning och orsaksanalys samt utveckla och använda kunskapsbaserade metoder för uppföljning och utvärdering av trygghetsarbetet. På strukturell nivå kan det till exempel handla om lokala åtgärder för jämlika livsvillkor, social hållbarhet och integration. Mer konkret finns det några områden som brukar nämnas och som förefaller sär-

skilt angelägna att vidta åtgärder inom. Ett brett och tidigt föräldraskapsstöd framhålls ofta som viktigt i brottsförebyggande sammanhang.⁴ Under 2021 har staden antagit en struktur för trygghetsarbetet som utgår från lagförslagets riktlinjer.

1 Stiftelsen Tryggare Sveriges definition av säkerhet och trygghet.

2 BRÅ, Brottsförebyggande rådet

3 Regeringen, Ju 2019:14, Utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar.

4 SOU 2021:49, Betänkande av utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar

"Arbetet med att förbättra livsvillkoren genom ökad jämlikhet är ett viktigt långsiktigt arbete"

Antalet anmälda brott i Trollhättan är i jämförelse med riket något lägre. En viss ökning syns i Trollhättan under 2020 vilket kan bland annat förklaras av en inledningsvis kraftig ökning av skadegörelsebrott.

Pandemins påverkan på brottslighet följs på nationell nivå av Brottsförebyggande rådet. Totalt sett syns en minskning av antalet anmälda brott men det framgår också att vissa brottstyper antingen har minskat eller ökat. Restriktioner som medfört att färre människor rör sig utomhus kan både göra att vissa brott mot person minskar men även att till exempel skadegörelse ökar eftersom den sociala kontrollen som människor i rörelse medför har minskat.¹

Under pandemin har kartläggning, analys, åtgärder och uppföljning använts för att följa den lokala brottsutvecklingen.

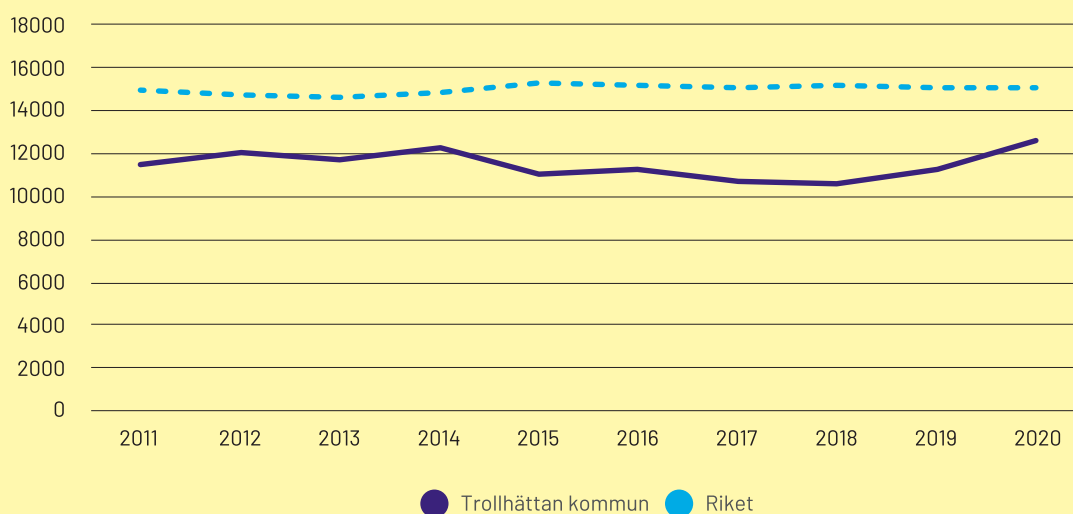
Grannsamverkan

Grannsamverkan går ut på att boende i ett område håller extra uppsikt över sina grannars bostäder och är uppmärksamma på vilka som rör sig i bostadsområdet. Forskning visar att grannsamverkan ger goda resultat. Trollhättans Stad och Polisen samarbetar i att rekrytera, utbilda och stödja Grannsamverkansområden. Utvecklingen har visat en positiv tendens och flera nya områden bildas varje år.

Trygghetsvandrare

Att trygghetsvandra skapar ett naturligt och socialt kontaktnät mellan vuxna samt mellan vuxna och ungdomar. Syftet med att trygghetsvandra är att vara en vuxen förebild och att vara ett medmänskligt stöd, att se och synas, prata med ungdomar och vara en närvarande vuxen.

Antal anmälda brott per 100 000 invånare

Diagrammet visar antalet anmälda brott per 100 000 invånare i Trollhättan och hela landet mellan år 2011 och 2020.

Då medverkar vi till att förebygga drogmissbruk, våld, främlingsfientlighet och skadegörelse. Samarbete sker med bland annat polis och socialtjänst. Mer än 250 personer har utbildats sedan år 2009 och av dessa trygghetsvandrare cirka 75 personer regelbundet. Under år 2020 genomfördes 119 organiserade vandringar i flertalet bostadsområden.

Trygghetsronder

Sedan några år tillbaka bedrivs systematiska trygghetsronder över hela kommunen. Intentionen är att under 5-6 år besöka och genomlysna trygghetsfrågor i samtliga stadsdelar och tätorter. Fokus ligger på den fysiska miljön och vad som kan göras i den för att påverka säkerhet och trygghet. Det kan till exempel röra sig om röjning av buskage och sly, förbättrad belysning, säkerhetsåtgärder när det gäller trafik, såsom cykel-

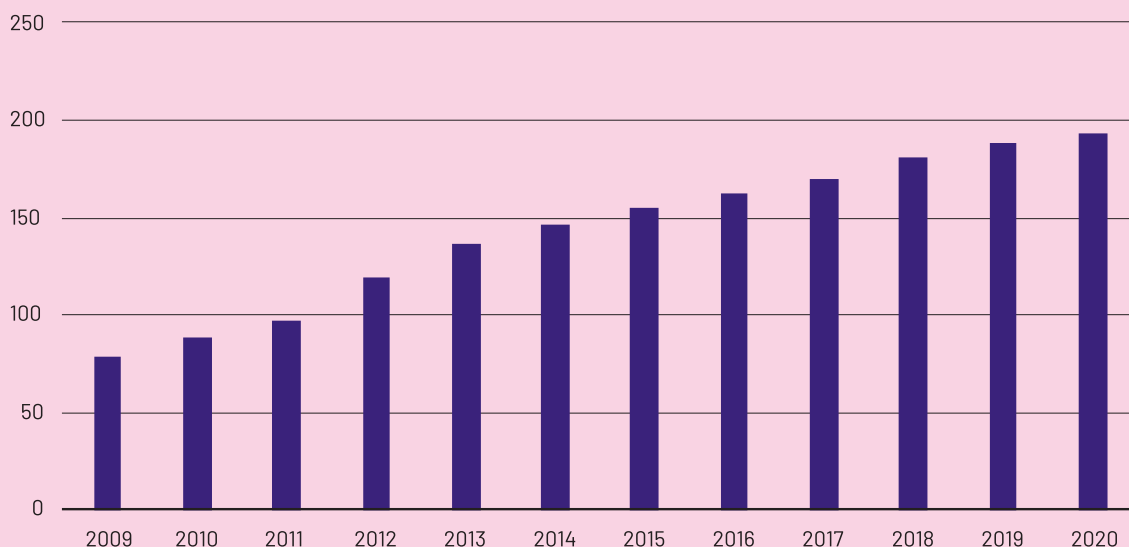
och gångbanor, övergångsställen med mera.

Sedan år 2017 har trygghetsronder genomförts i följande stadsdelar: Sylte, Centrum-Hjortmossen, Lextorp, Kronogården, Halvorstorp-Sandhem-Stavre, Sjuntorp, Strömslund-Torsred-Källstorp-Hälltorp, Tingvalla och Hjulkvärn.

Resterande bostadsområden i Trollhättan finns med i planeringen för framtida trygghetsronder.

1BRÅ, Brottsförebyggande rådet

Antal grannsamverkansområden i Trollhättan

Diagrammet visar antalet grannsamverkansområden mellan åren 2009-2020.

Referenslista

50

- Albin, M., Jakobsson, K., Djurfeldt, A. (2012). Miljöns betydelser för sociala skillnader i hälsa. Malmö. Malmö Stad.
- Andersson Joonas, P. (2020). Coronakrisen: hur påverkas tudelningen på arbetsmarknaden?. Stockholm. Delegationen mot segregation. Finns att läsa på: https://www.delmos.se/wp-content/uploads/2020/11/ART5-AF-WCAG_till-publicering.pdf
- Andersson, R., Holmqvist, E. (2019). Grannskapseffekter, politik och planering för minskad segregation - Underlagsrapport till jämlikhetskommissionen. Uppsala. Uppsala Universitet.
- Aquilonius, J. (2019). Brott i skolan normaliseras. Forte. Finns att läsa på: <https://forte.se/artikel/brott-skolan-normaliseras/>
- Axell, S. (2018). Brott i nära relationer bland unga. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Barnombudsmannen (2021). Alla tar ju inte ansvar. Barnkonventionen som lag under en samhällskris. Stockholm 2021. Barnombudsmannen.
- Berg, L., M. L. (2020). Inget att vänta på - Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga. Stockholm: Taberg media group AB.
- Boverket (2006). Var finns rum för våra barn?. Stockholm. Boverket. Finns att läsa på: <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2006/var-finns-rum-for-vara-barn/>
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet. <https://www.bra.se/statistik/statistik-utifran-brottsstyper/valdtakt-och-sexualbrott.html>
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet (2020). Rapport 2020:8. Nationella trygghetsundersökningen 2020. Om utsatthet, otrygghet och förtroende. Stockholm. Brottsförebyggande rådet, Enheten för kommunikation.
- BRÅ, Brottsförebyggande rådet (2021). Tydliga skillnader på att även pandemins tredje våg inverkat på de anmälda brotten under våren 2021. Finns att läsa på: <https://www.bra.se/om-bra/nytt-fran-bra/arkiv/nyheter/2021-06-17-anmalda-brott-tydliga-indikationer-pa-att-aven-pandemins-tredje-vag-inverkat-pa-de-anmalda-brotten--i-maj-2021-saval-som-under-hela-varen-2021.html>
- Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Ulf Guttormsson (red.). Skolelevers drogvanor 2020. CAN rapport 197. 2020 Finns att läsa på: <https://www.can.se/app/uploads/2020/12/can-rapport-197-skolelevers-drogvanor-2020-pdf.pdf>
- Europeiska unionens råd, 2019/C 189/02.
- Folkhälsomyndigheten (2020). Förekomst av Covid-19 i olika yrkesgrupper - Delrapport 1. Stockholm. Folkhälsomyndigheten. Finns att läsa på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/5e-248b82cc284971a1c5fd922e7770f8/forekomst-covid-19-olika-yrkesgrupper.pdf>
- Folkhälsomyndigheten (2021). Förekomst av Covid-19 i olika yrkeskategorier - Delrapport 2. Finns att läsa på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/2196ac08bde24bc4bc7d4abfd6775001/forekomst-covid-19-olika-yrkeskategorier-delrapport-2.pdf>
- Folkhälsomyndigheten- Självskattat allmänt hälsotillstånd hämtat från: Finns att läsa på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/folkhalsorapportering-statistik/tolkad-rapportering/folkhalsans-utveckling/resultat/halsa/sjalvskattat-allmant-halsotillstand/>
- Folkhälsomyndigheten. Ungas drogvanor och bruk av cigaretter, snus- och e-cigaretter hämtat från: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/utveckling-inom-andts-anvandning-och-ohalsa/bruk/narkotikabruket-och-utvecklingen/narkotikabruk-bland-unga/>
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/utveckling-inom-andts-anvandning-och-ohalsa/bruk/tobak-och-liknande-produkter/ungdomars-bruk-av-cigaretter-snus-och-e-cigaretter/>
- Göteborgs Stad (2014). Skillnader i livsvillkor och hälsa. Göteborg. Göteborgs stad.
- Hyresgästföreningen (2019). Unga vuxnas boende. Stockholm. Enkätfabriken <https://www.hyresgastforeningen.se/globalassets/faktabanken/rapporter/unga-vuxna/unga-vuxna-2019/unga-vuxnas-boende-2019--sverige.pdf>
- Isdal, P. (2001). Meningen med våld. Stockholm: Gothia förlag.
- Ju 2019:14. Utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar. Stockholm. Justitiedepartementet.
- Jämställdhetsmyndigheten (2021). Covid-19 och våldsutsatthet. Rapport 2021:8. Göteborg. Jämställdhetsmyndigheten.
- Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö (2013). Malmöns väg mot en hållbar framtid: Hälsa, välfärd och rättvisa. Malmö. Malmö Stad.
- Länsstyrelsen Östergötland (2021). Rapport 2021:7. Slutrapport 2020 - Regionala resurscentra med särskilt fokus på hedersrelaterat våld och förtryck. Linköping. Länsstyrelsen Östergötland.
- Marmot, M. (2010). Fair society, Healthy lives: The Marmot review, strategic review of health inequalities in England post-2010. London. University Collage London.
- Nationellt centrum för kvinnofrid om sexuellt våld, hämtat från <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/sexuellt-vald/sexuellt-vald/>

Nationellt centrum för kvinnofrid om hedersrelaterat våld och förtryck, hämtat från <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/webb-stod-for-varden/kunskap-och-utbildning/utbildningspaket/heders-relaterat-vald-och-fortryck/>

OECD Economic surveys. Sweden. Executive summary. March 2019. Finns att läsa på: <https://www.oecd.org/economy/surveys/OECD-economic-survey-Sweden-2019-executive-summary-brochure.pdf>

SCB, information om ohälsotalet hämtat från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/temaomraden/jamstallldhet/jamstallld-halsa/ohalsotalet-och-sjukpenningtalet/>

SCB, Att jämföra inkomster för hushåll hämtat från: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Att-jamfora-inkomster-for-hushall/#:~:text=Statistiken%20f%C3%B6r%20hush%C3%A5llens%20inkomster%20visar,v%C3%A5r%20trebarnsfamilj%20ligger%20h%C3%B6gt%20%C3%B6ver.>

SCB (2019). Deltagandet i de allmänna valen 2018. Stockholm. SCB. Skolverket (2021). Covid-19-pandemins påverkan på skolväsendet. Delrapport 3. Stockholm. Skolverket. Finns att läsa på: <https://www.skolverket.se/publikationer?id=8166>

Socialstyrelsen, (2001). Miljöhälsorapport 2001. Stockholm. Socialstyrelsen.

SOU 2020:28. En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning. Stockholm. Regeringskansliet.

SOU 2021:49. Betänkande av utredningen om kommunernas brottsförebyggande ansvar. Stockholm. Regeringskansliet.

Unicef, barnkonventionens artiklar hämtat från www.unicef.se/barnkonventionen

Universitetskanslersämbetets pandemiuppdrag (2021). Delrapportering 1. Rapport 2021:9. Stockholm. Universitetskanslersämbetet. Finns att läsa på: <https://www.uka.se/download/18.3fca4e4d177d-b4cf57269e6/1615889428308/Rapport%202021-03-16%20Delrapport%201.pdf>

Vetenskapsrådet (2015). En likvärdig förskola för alla barn. Innebörder och indikatorer. Stockholm. Vetenskapsrådet.

Wadensjö, E. (2020). Covid-19 och segregation – ekonomi, studier och arbetsmarknad. Stockholm. Delegationen mot segregation. Finns att läsa på: <https://www.delmos.se/wp-content/uploads/2020/11/Eskil-Wadensjo.pdf>

Wilkinson, R., Pickett, K. (2011). Jämlikhetsanden: därför är mer jämlika samhällen nästan alltid bättre samhällen. Stockholm. Karneval förlag.

Øverlien, C. (2018). Våld mellan ungdomar i nära relationer. Socialvetenskaplig Tidskrift, 25(1). Finns att läsa på: <https://doi.org/10.3384/SVT.2018.25.1.2382>

Trollhättans Stad